

Komparace dat z šetření rizikového chování žáků 2. stupně ZŠ a SŠ v Praze

Porovnání let 2016 až 2019

Centrum sociálních služeb Praha (CSSP) je příspěvkovou organizací hlavního města Prahy. Poskytuje terénní, ambulantní i pobytové služby široké škále osob v tíživé životní nebo sociální situaci. Rozsah služeb realizovaných CSSP zahrnuje služby především z oblasti sociální, ale jeho nedílnou součástí jsou také některé ze služeb zdravotnických, informačních, apod. Zároveň CSSP zaměřuje svou činnost i na sféru odborného vzdělávání a metodickou a koncepční aktivitu nejen v oblasti sociálních služeb na území Prahy.

Pražské centrum primární prevence (PCPP) vzniklo v roce 2008 jako odborné metodické pracoviště zaměřené na oblast primární prevence rizikového chování na území hl. města Prahy.

- Poskytuje metodickou podporu, konzultace, supervize a vzdělávání v jednotlivých oblastech rizikového chování
- Podílí se na tvorbě informačních a metodických projektů
- Připravuje analýzy z oblasti rizikového chování, které jsou podkladem pro vytváření plánů a strategií v oblasti primární prevence rizikového chování v Praze
- Podílí se na vědecko-výzkumné činnosti ve spolupráci s akademickými pracovišti

Komparaci zpracovali: Roman Petrenko a Miroslav Líbal

V rámci CSSP spolupracovali Jan Žufníček, Pavel Dosoudil, Jana Gricová, Lucie Myšková a David Čáp.

Poděkování dále patří Janě Havlíkové (oddělení prevence Magistrátu HMP) a metodikům prevence z pražských pedagogicko-psychologických poraden.

Obsah

Metodika a struktura výběru	snímek 5–9
Užívání návykových látek	snímek 10–17
Zkušenost s nežádoucím chováním	snímek 18–28
Rizikové sexuální chování	snímek 29–33
Spokojenost žáků a důvěra k pedagogům	snímek 34–36
Duševní zdraví	snímek 37–39
Informační gramotnost	snímek 40–41
Zájem o pomoc a další informace	snímek 42–43

Metodika

Velikosti výběru

2016 – **18 580 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2017 – **8 644 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2018 – **8 482 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií
2019 – **9 278 respondentů** ve věku 11 až 21 let z pražských základních škol, středních škol a gymnázií

Termíny dotazování

07. 11. – 27. 11. 2016
01. 11. – 22. 11. 2017
27. 11. – 17. 12. 2018
21. 11. – 20. 12. 2019

Metoda sběru dat

Distribuce odkazu na dotazník jednotlivým školám. Samostatné vyplnění elektronického dotazníku žáky na internetu (CAWI) během vyučování.

Vyřazování respondentů

Za účelem zpřesnění výpovědní hodnoty dat bylo před jejich zpracováním provedeno čištění.
2016 – z původního počtu 22 819 respondentů bylo vyřazeno 4 239 respondentů
2017 – z původního počtu 9 574 respondentů bylo vyřazeno 930 respondentů
2018 – z původního počtu 10 510 respondentů bylo vyřazeno 2 028 respondentů
2019 – z původního počtu 11 472 respondentů bylo vyřazeno 2 194 respondentů

Poznámka

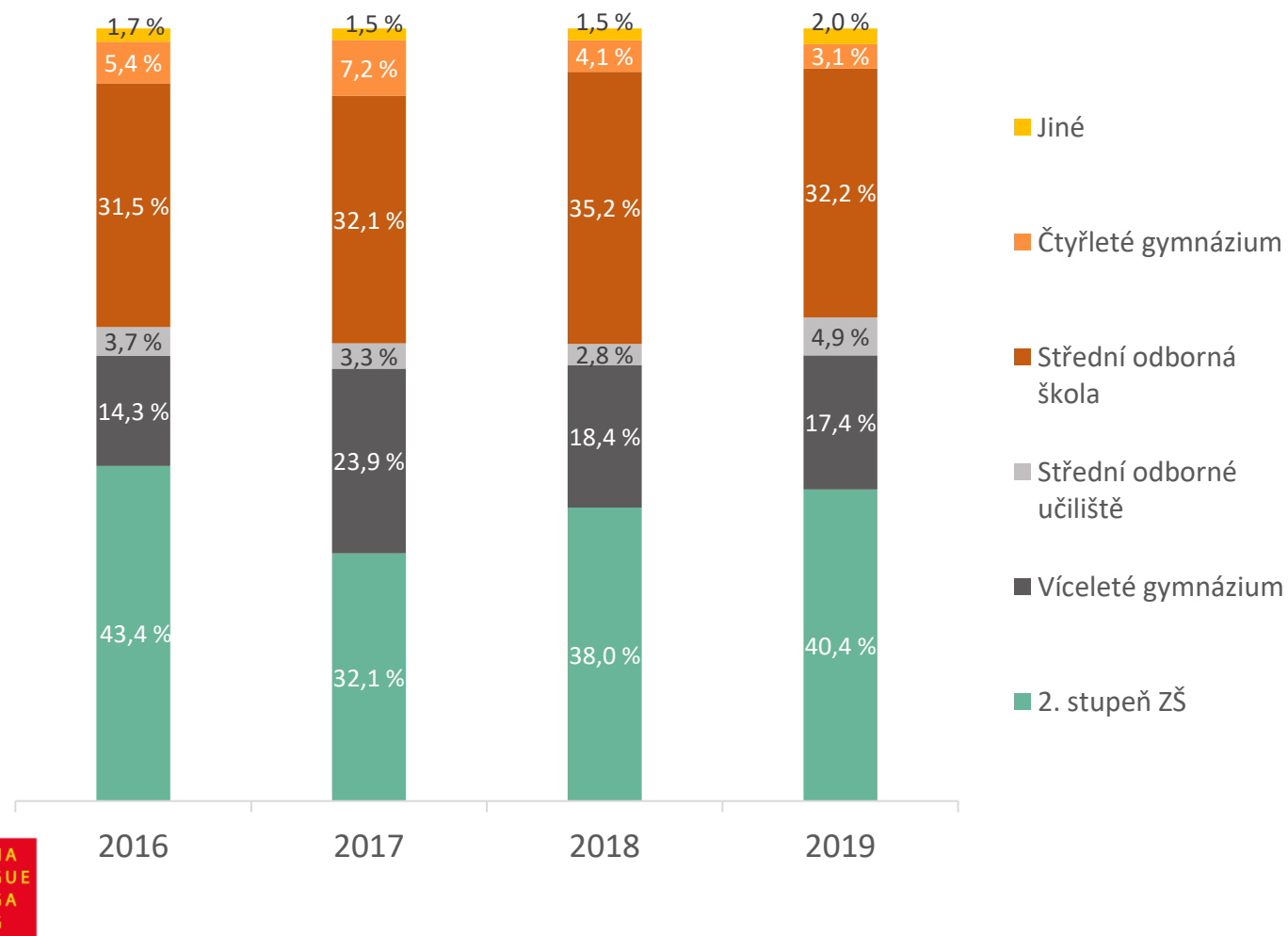
Veškeré zobrazované hodnoty jsou uvedeny v %.

Struktura výběru

Rozložení dle navštěvovaného typu školy:

Dotazník vyplňují žáci od 6. třídy základní školy až po 4. ročníky středních škol. Ve všech letech byli nejvíce zastoupeni žáci 2. stupně základních škol (32 až 43 %), následování žáky středních odborných škol (32 až 35 %).

Ve všech vzorcích bylo relativně malé zastoupení žáků středních odborných učilišť (3 až 5 %). Žáků víceletých gymnázií máme ve vzorcích mezi 14 % (v roce 2016) až 24 % (v roce 2017).

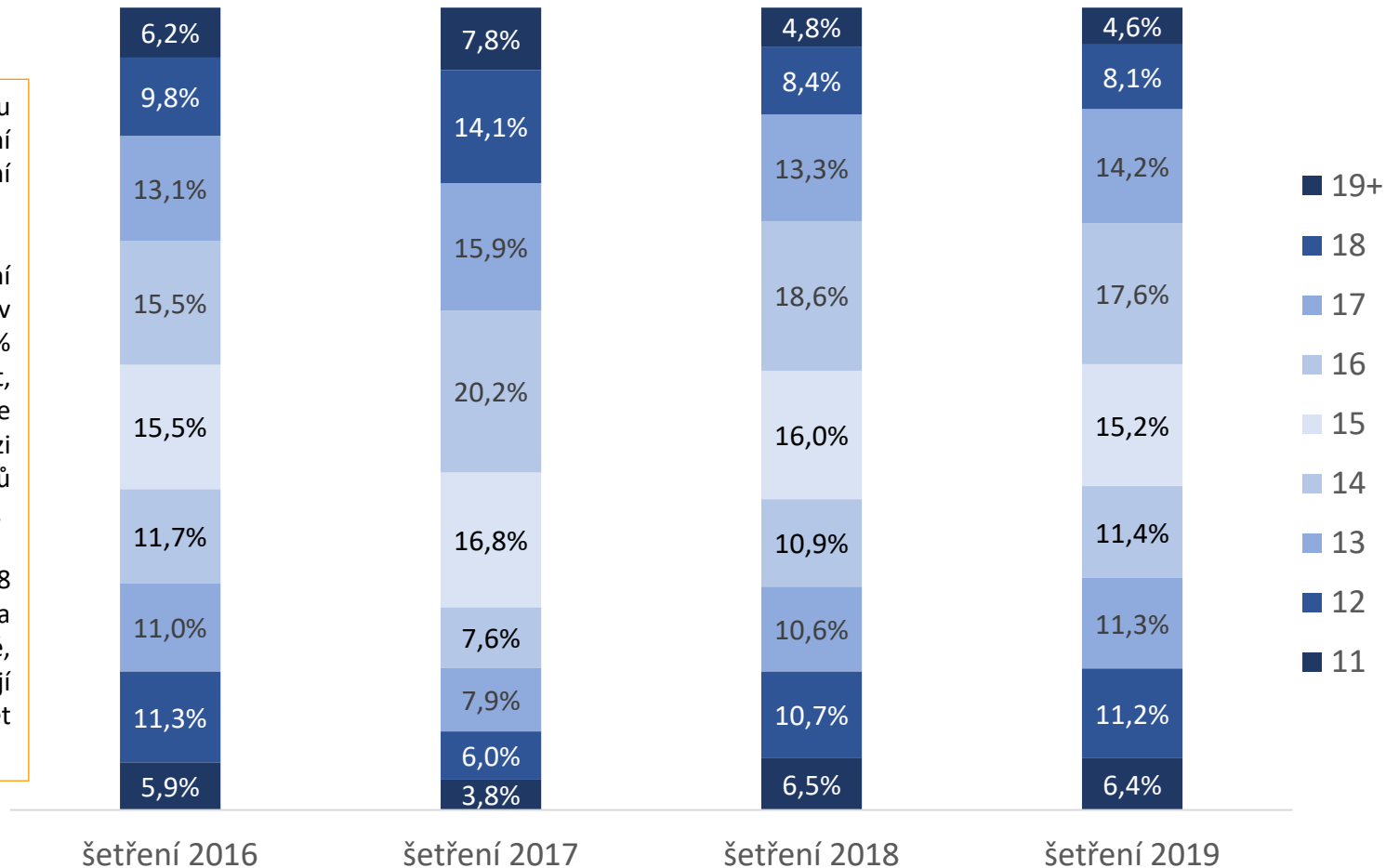
Struktura výběru (jedná se o údaj o podobě dat před převážením)

Rozložení dle věku:

V průběhu let je ve výběru podobné věkové rozložení žáků, kteří se šetření zúčastnili.

Nejvýraznější zastoupení starších žáků nastalo v roce 2017, kdy bylo 58 % žáků starších 15 let, zatímco ve skutečnosti je na pražských školách mezi žáky 2. stupňů ZŠ a SŠ žáků starších 15 let pouze 42 %.

Vzorky v letech 2016, 2018 a 2019 jsou si z hlediska věkového složení podobné, ale také zahrnují nadproporční počet starších žáků.

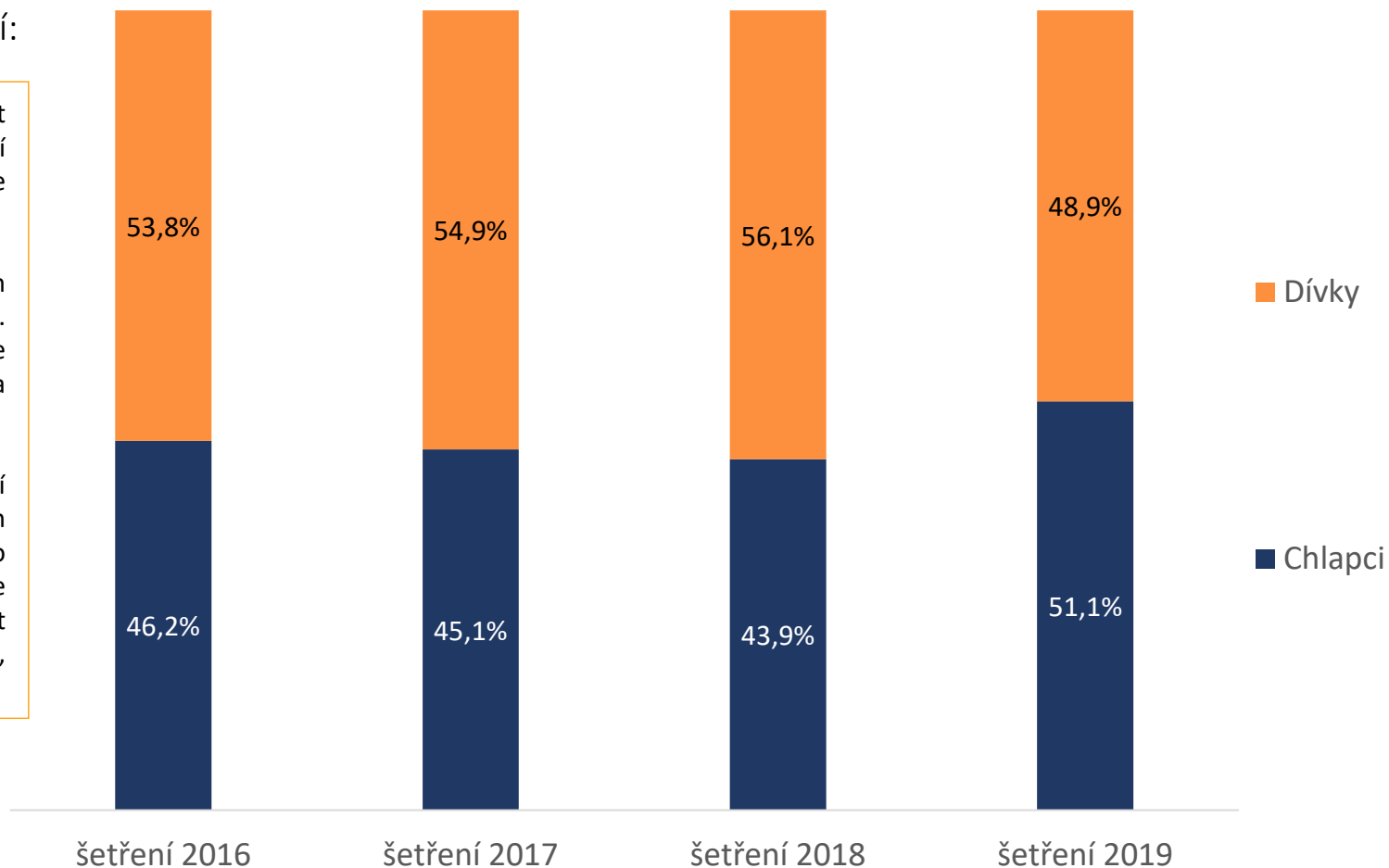
Struktura výběru (jedná se o údaj o podobě dat před převážením)

Rozložení dle pohlaví:

V průběhu jednotlivých let nám kolísá zastoupení dívek a chlapců, kteří se šetření zúčastnili.

Tuto skutečnost ovšem kompenzujeme tzv. převážováním dat, které je blíže vysvětleno na následujícím snímku.

Nejvýraznější zastoupení dívek v původních datech jsme měli v roce 2018, a to 56,1 %. Naopak v roce 2019 jsme měli jedinkrát více chlapců než dívek, kterých bylo pouze 48,9 %,

Metodika

Porovnávání vážených dat

Dále prezentované hodnoty pocházejí z **převážených datových souborů**. Data byla převážena na základě skutečného počtu chlapců a dívek pro jednotlivé věkové ročníky.

Šetření probíhala oslovením všech pražských škol, ale výběr respondentů nebyl dále nijak omezen a záleželo na ochotě škol a jednotlivých žáků. Každý rok se tak z hlediska rozložení pohlaví, věku či druhu navštěvované školy sejde trochu jiný vzorek žákovské populace. Výskyt rizikového chování silně závisí na věku respondentů, ale také na pohlaví, proto je vážení dat před jejich srovnáním důležitým krokem k validitě prezentovaných závěrů.

Převážení znamená, že záměrně kompenzujeme počty respondentů našich šetření tak, aby odpovídaly celkové populaci žáků a žákyň v Praze z hlediska rozložení věku. Věkové kategorie, které jsou ve výběrovém souboru podreprezentovány, budeme počítat vícekrát a naopak věkové kategorie, které jsou nadreprezentovány, budeme počítat méněkrát. Tím se nám vykompenzují výběrem vzniklé rozdíly ve věkové struktuře žáků a komparace dat získá přesnější základ.

Data převažujeme z hlediska věku a pohlaví žáků.

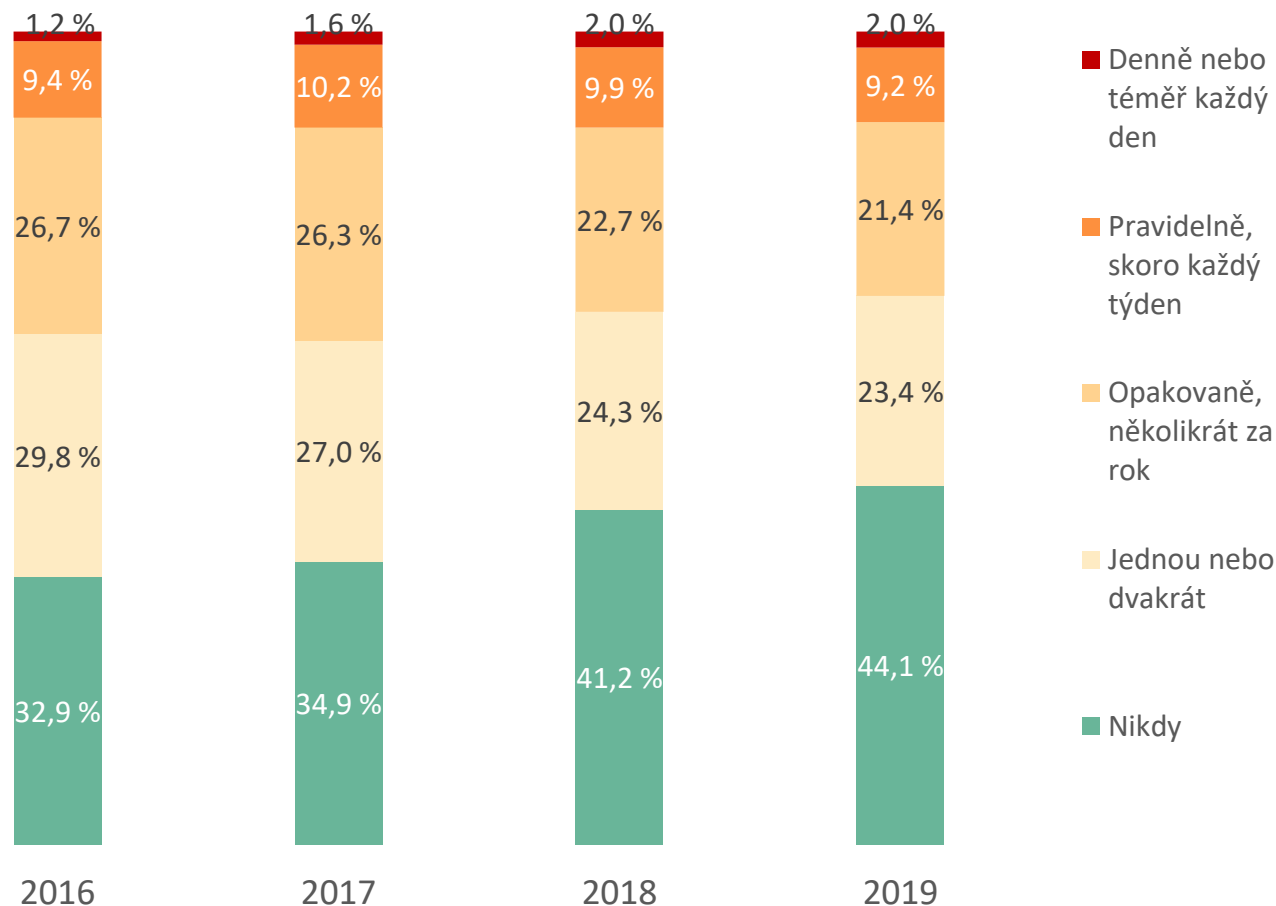
Užívání návykových látek – alkohol

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi pil/a alkohol:

Četnost konzumace alkoholu vykazuje za sledované období podle získaných dat zlepšující se tendenci. Žáci konzumují alkohol méně často. Podíl žáků, kteří za poslední rok nepili alkohol, se zvýšil z 33 % na 44 %.

Podíl pravidelných konzumentů v průběhu let kolísá od 11 do 12 %. Téměř denně či skoro každý týden konzumovalo 10,6 % žáků v roce 2016 a tento podíl se zvýšil na 11,8% v roce 2017 a 11,9 % v roce 2018. V roce 2019 došlo k mírnému snížení, a to na 11,2 %.

Nebylo ovšem sledováno konzumované množství, proto by formulace typu „žáci pijí méně alkoholu“ nebyla přesná, přestože předpokládáme, že u většiny osob znamená menší četnost také menší objem konzumace.

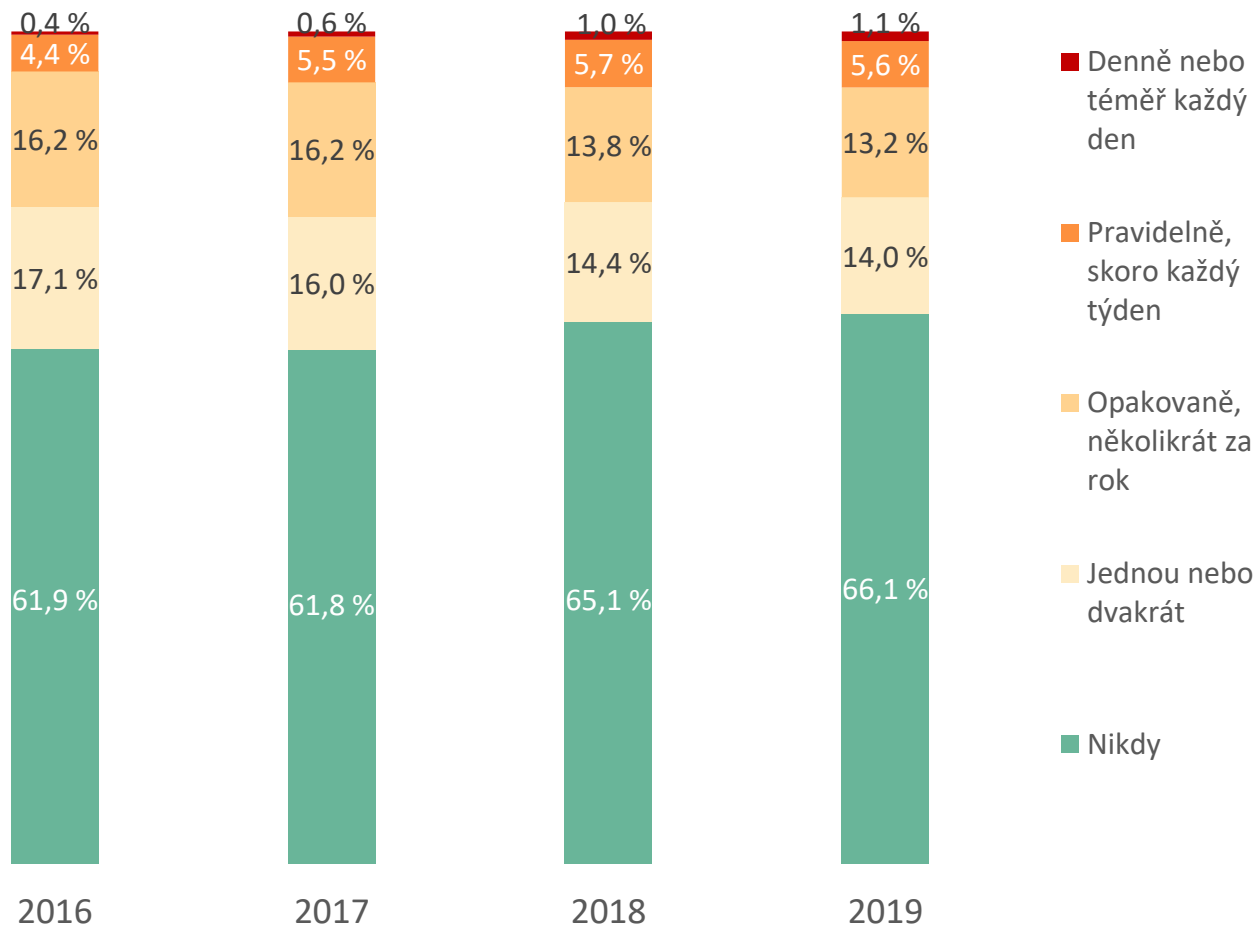

Užívání návykových látek – opilst

Kolikrát se Ti v uplynulém roce stalo, že jsi se opil/a:

Také četnost výskytu opilsti u žáků má zlepšující se tendenci. Počet žáků, kteří alespoň jednou za poslední rok podle svých slov zažili opilst, klesl z 38 % v roce 2016 na 34 % v roce 2019. Počet žáků, kteří nikdy v posledním roce nebyli opilí se tím zvýšil z 62 % na 66 %.

Oproti tomu ale i počet žáků, kteří uvedli opilst skoro každý týden či den, mírně vzrostl, a to z 4,8 % v roce 2016 na 6,7 % v roce 2018 a 2019.

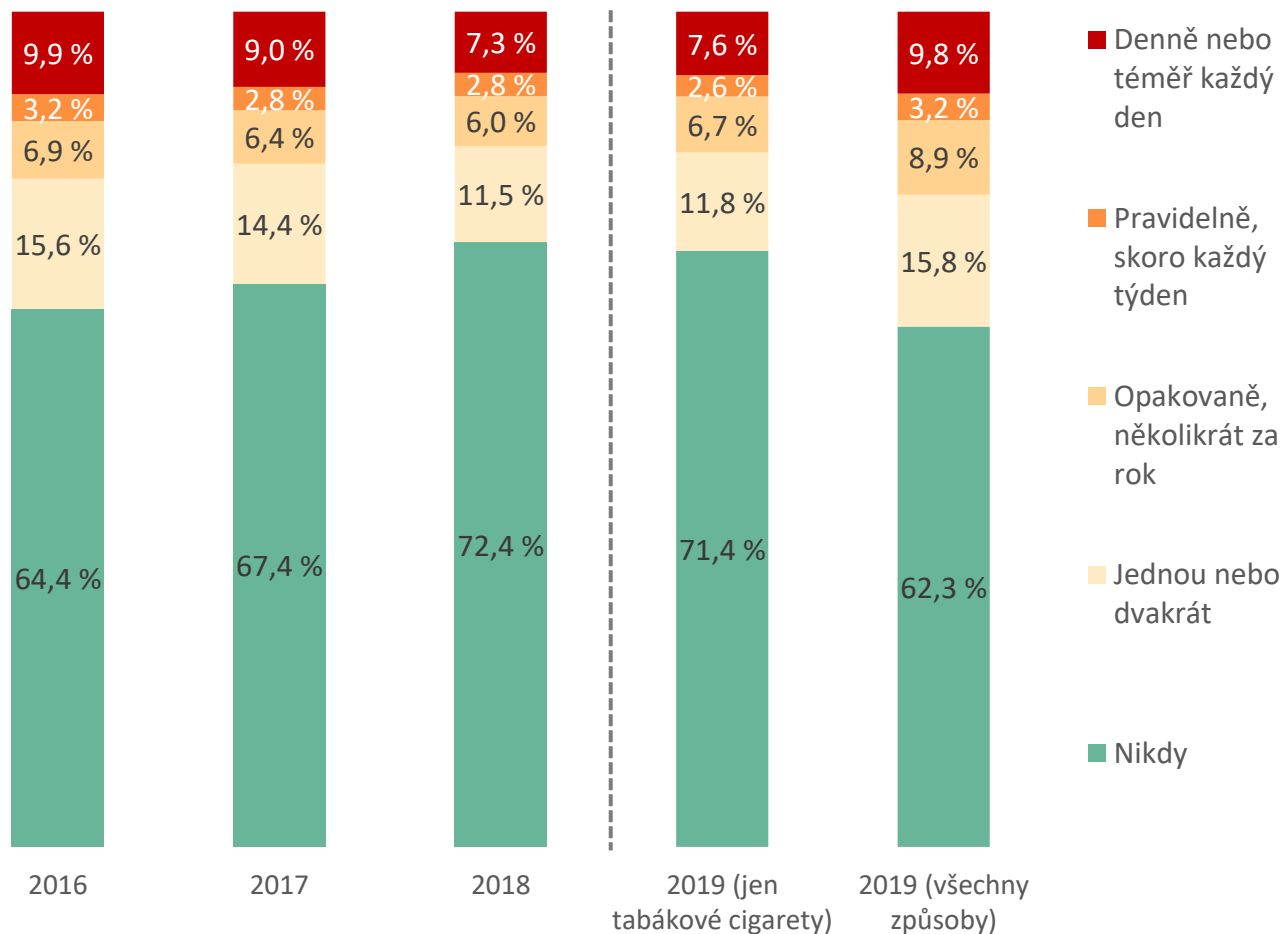
Užívání návykových látek – cigarety, tabák, nikotin

Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a cigarety nebo tabák:

Na otázku, kolikrát žáci za poslední rok kouřili cigarety, odpovídal v letech 2016 až 2018 rostoucí počet osob, že nekouřily nikdy. Počet těchto žáků rostl ze 64,4 % v roce 2016 přes 67,4 % v roce 2017 až na 72,4 % v roce 2018.

V roce 2019 jsme upravili znění otázky a ptali se na 4 různé způsoby užívání tabáku/nikotinu. Domníváme se, že následkem této změny došlo ke zvýšení podílu žáků, kteří uvedli užití některé z forem tabáku/nikotinu a to celkem na 37,7 % oproti 27,6 % v roce 2018.

Pokud se podíváme pouze na žáky, kteří v roce 2019 uvedli užívání tabákových cigaret, čísla jsou téměř totožná s předchozím rokem.

Užívání návykových látek – cigarety, tabák, nikotin (2019)

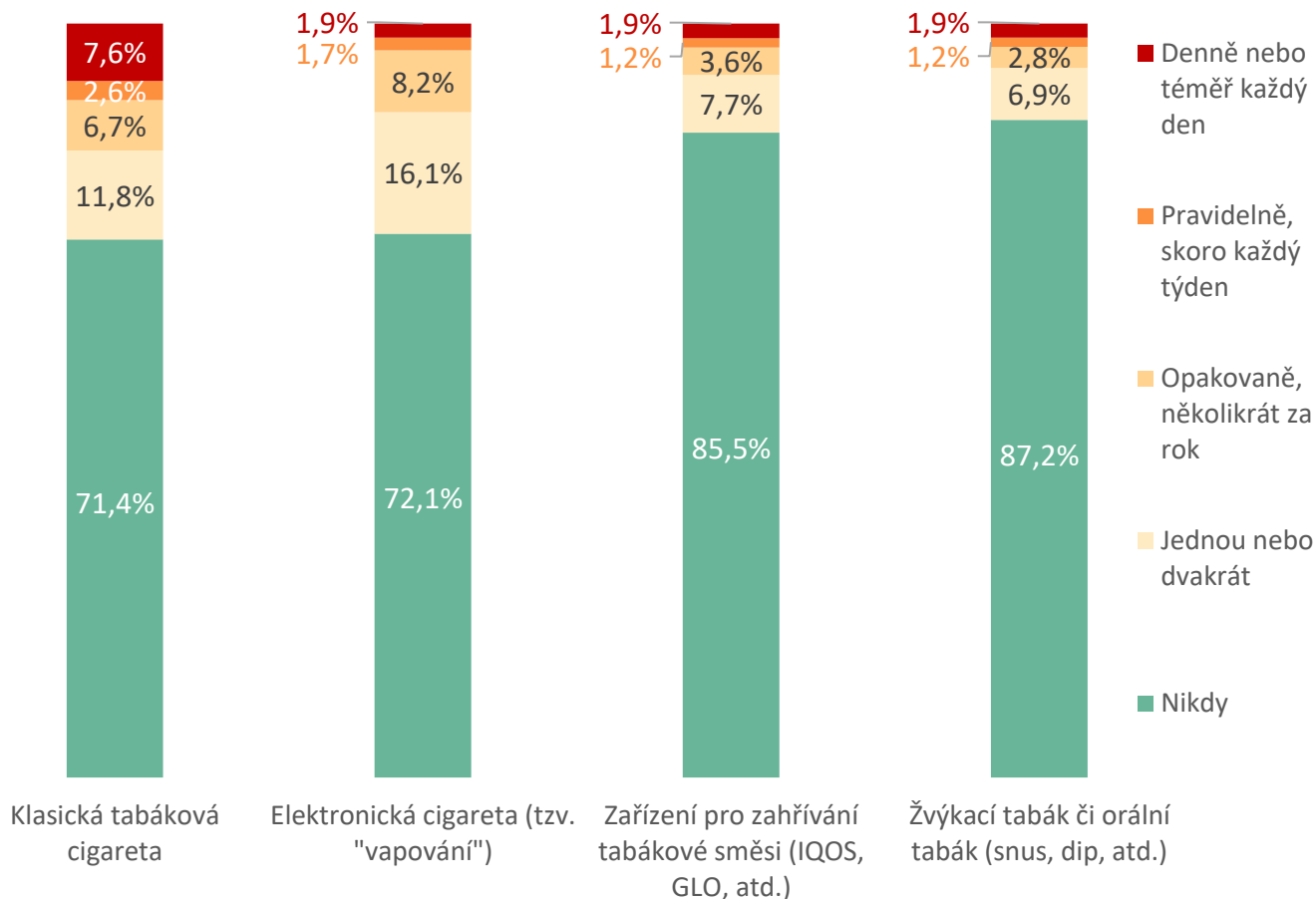
Kolikrát jsi v uplynulém roce užil/a následující látky:

V roce 2019 jsme se žáků poprvé dotazovali na detailnější informace k užívání cigaret, tabáku a nikotinu. Na výběr měli žáci čtyři různé způsoby užívání tabáku/nikotinu.

Z výsledků vyplynulo, že nejčastější formou užívání tabáku/nikotinu mezi žáky jsou stále klasické tabákové cigarety. Za poslední rok jejich užití přiznalo 29,6 % s tím, že u 16,9 % se jedná o užívání opakované.

Těsně v závěsu se ale umístily elektronické cigarety, jejichž užití přiznalo 27,9 % žáků. Většina z těchto případů se týkala užití jen jednou či dvakrát za rok. Opakované užívání uvedlo 11,8 % žáků.

Užívání zařízení pro zahřívání tabákové směsi alespoň jednou vyzkoušelo 14,5 % žáků a užívání žvýkacího či orálního tabáku 12,8 % žáků.

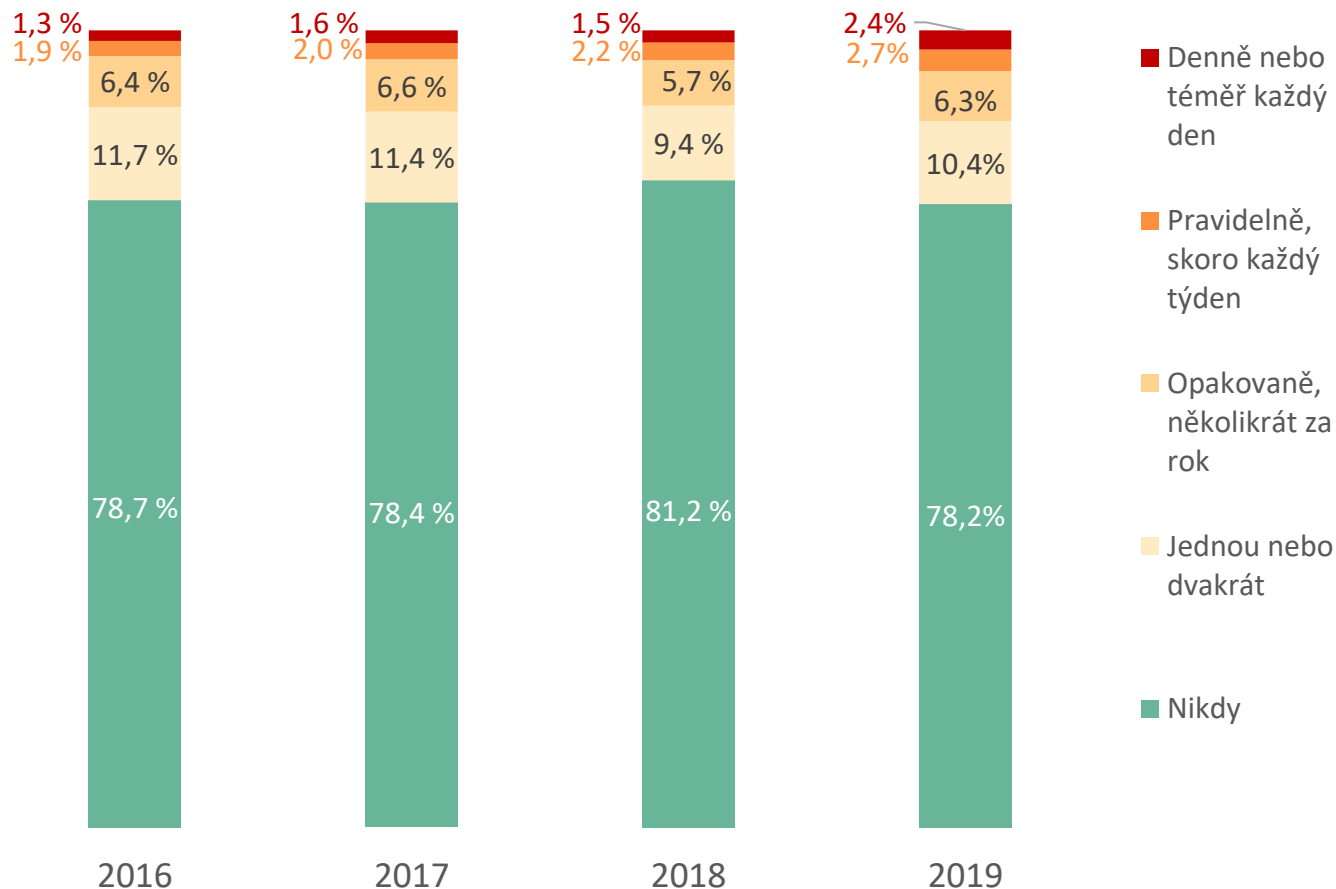

Užívání návykových látek – marihuana

Kolikrát jsi v uplynulém roce kouřil/a marihuanu nebo hašiš:

Dlouhodobě se drží trend, že více než 78 % žáků (až 81 % v roce 2018) udává, že v uplynulém roce marihuanu nebo hašiš nekouřili.

Zvyšuje se ale počet žáků, kteří kouření marihuany přiznali skoro každý týden či den. Podíl vzrostl z 3,2 % v roce 2016 na 3,6 % v roce 2017 a 3,7 % v roce 2018 až na 5,1 % v roce 2019.

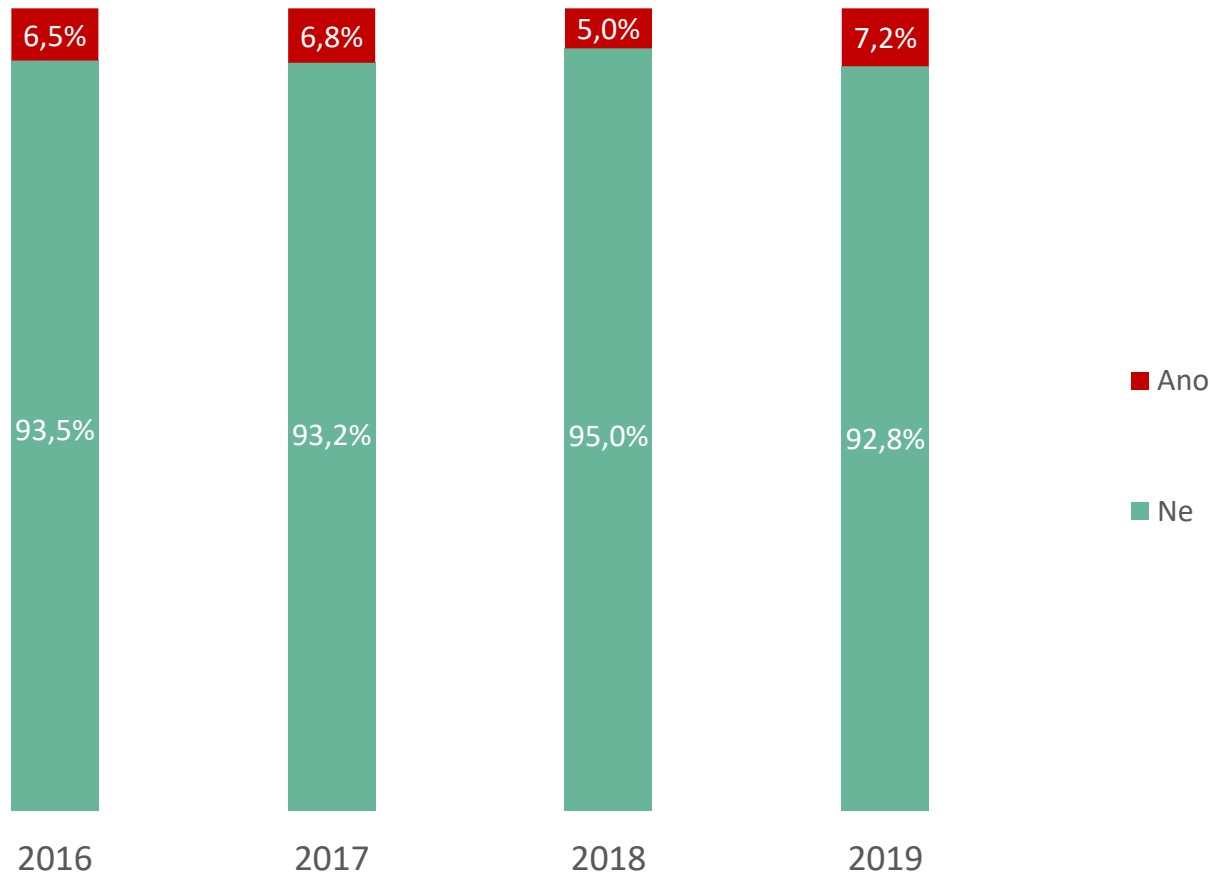

Užívání návykových látek - jiné návykové látky

Vzal/a sis v uplynulém roce jinou návykovou látku:

Procento žáků, kteří si za uplynulý rok vzali nějakou návykovou látku (jinou než alkohol, tabák a marihuanu), je v jednotlivých letech velmi podobné. Po převážení šlo v letech 2016, 2017 a 2019 přibližně o 7 % žáků. V roce 2018 uvedlo pouze 5 % žáků, že zkusilo za posledních 12 měsíců jinou návykovou látku.

Nejčastěji užívanou látkou z položek nabízených v dotazníku byla kombinace alkoholu a léků a léky na uklidnění. Na dalších místech se nachází extáze a kokain. U všech látek platí, že většina respondentů je užila pouze jednou či dvakrát.

Rizikové chování – srovnání s jiným výzkumem

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2019 **ESPAD**

<https://www.drogy-info.cz/nms/vyzkum-nms/evropska-skolni-studie-o-alkoholu-a-jinych-drogach-espac-2019/>

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) přinesla v roce 2019 zjištění o poklesu užívání návykových látek mladistvými. Stejně zjištění obsahovala i předchozí studie ESPAD z roku 2015.

1. Ve srovnání s rokem 2015 došlo k výraznému poklesu prevalence kouření cigaret u 16letých
2. Mezi roky 2015 a 2019 došlo k výraznému poklesu uváděné konzumace alkoholu
3. Podle dat za rok 2019 pokračoval pokles zkušeností mládeže s nelegálními drogami

Rizikové chování – srovnání s jiným výzkumem

Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách 2019 **ESPAD**

Pokud srovnáme výsledky našeho výzkumu s výsledky studie ESPAD, vidíme u sledované skupiny ve věku 15 a 16 let velmi podobné výsledky, navzdory rozdílné metodologii a rozdílné délce doby, na kterou se dotazujeme.

Ve studii ESPAD přiznalo konzumaci alkoholu v posledních 30 dnech 62,7 % žáků, v šetření CSSP přiznalo konzumaci alkoholu za poslední rok opakovaně či pravidelně 42,3 % žáků.

U kouření tabáku se průměrné hodnoty pohybují kolem 23 %, u užití marihuany kolem 13 % a u užití jiných návykových látek okolo necelých 8 %.

	Praha 2019 (jen 15–16 let) v uplynulém roce užili opakovaně	ESPAD 2019 (15–16 let) v posl. 30 dnech
Konzumace alkoholu	42,3 %	62,7 %
Kouření tabákové cigarety	21,9 %	23,6 %
Užití marihuany (konopné látky)	14,2 % *28,6 %	11,6 % **28,4 %
Užití jiné návykové látky	*7,9 % extáze a zneužití léků	7,6 % extáze a halucin.

* - zahrnuje všechny, kdo alespoň 1x užili

** - alespoň jednou za život

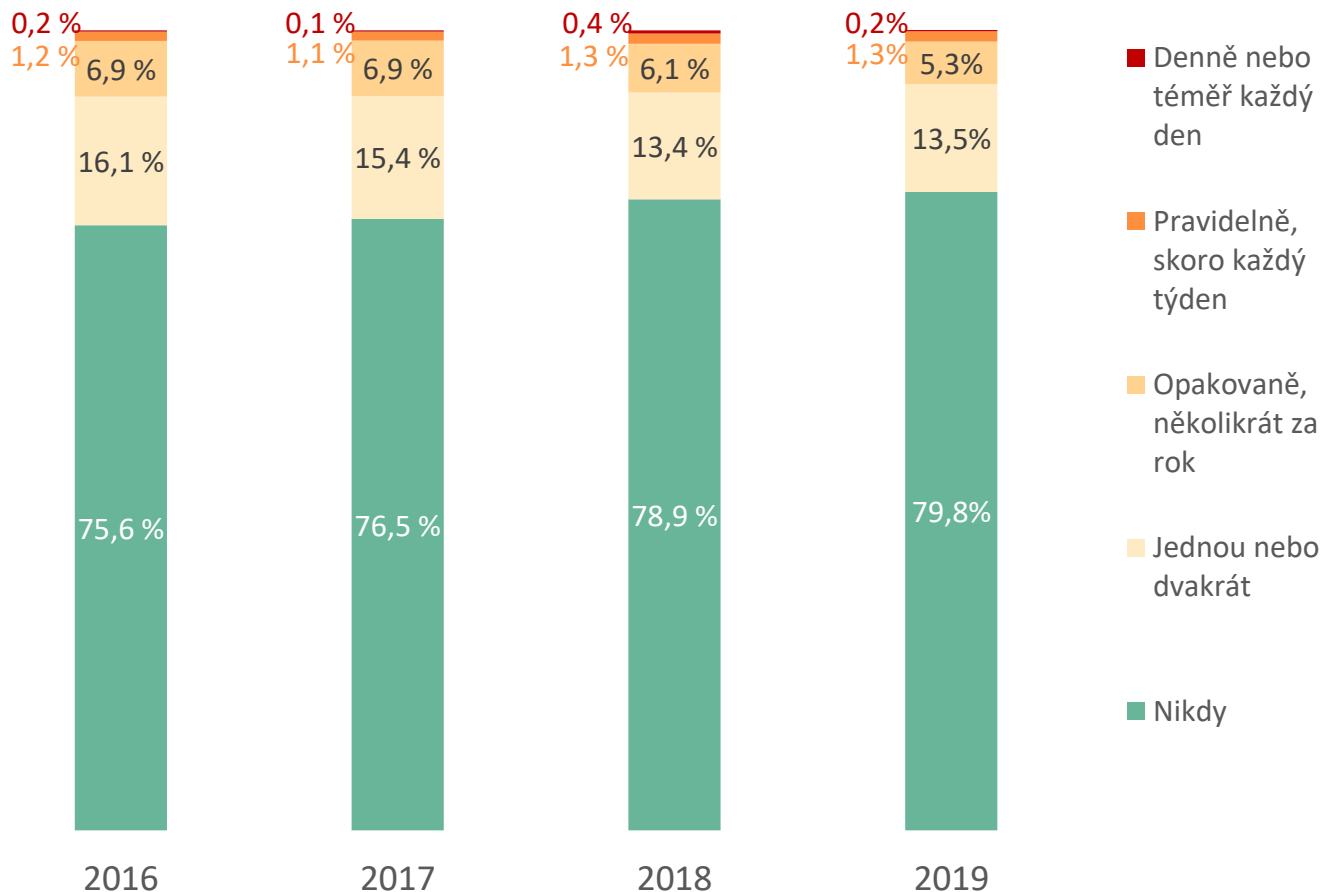
Rizikové chování – záškoláctví

Byl/a za školou (nešel/nešla do školy bez omluvitelného důvodu):

Četnost přiznaného záškoláctví se celkově snižuje. Data ukazují, že méně žáků se vyhýbá škole. V roce 2016 uvedlo alespoň jeden případ záškoláctví ročně 24,4 % žáků, v roce 2017 23,5 %, v roce 2018 21,1 % žáků a v roce 2019 jen 20,2 % žáků.

Většina zbylých žáků se záškoláctví dopustí jednou nebo dvakrát za rok.

Výsledky šetření jsou samozřejmě ovlivněny skutečností, že někteří častí absentéři nejsou do vzorku zahrnuti z důvodu, že v době vyplňování dotazníku nebyli ve škole.

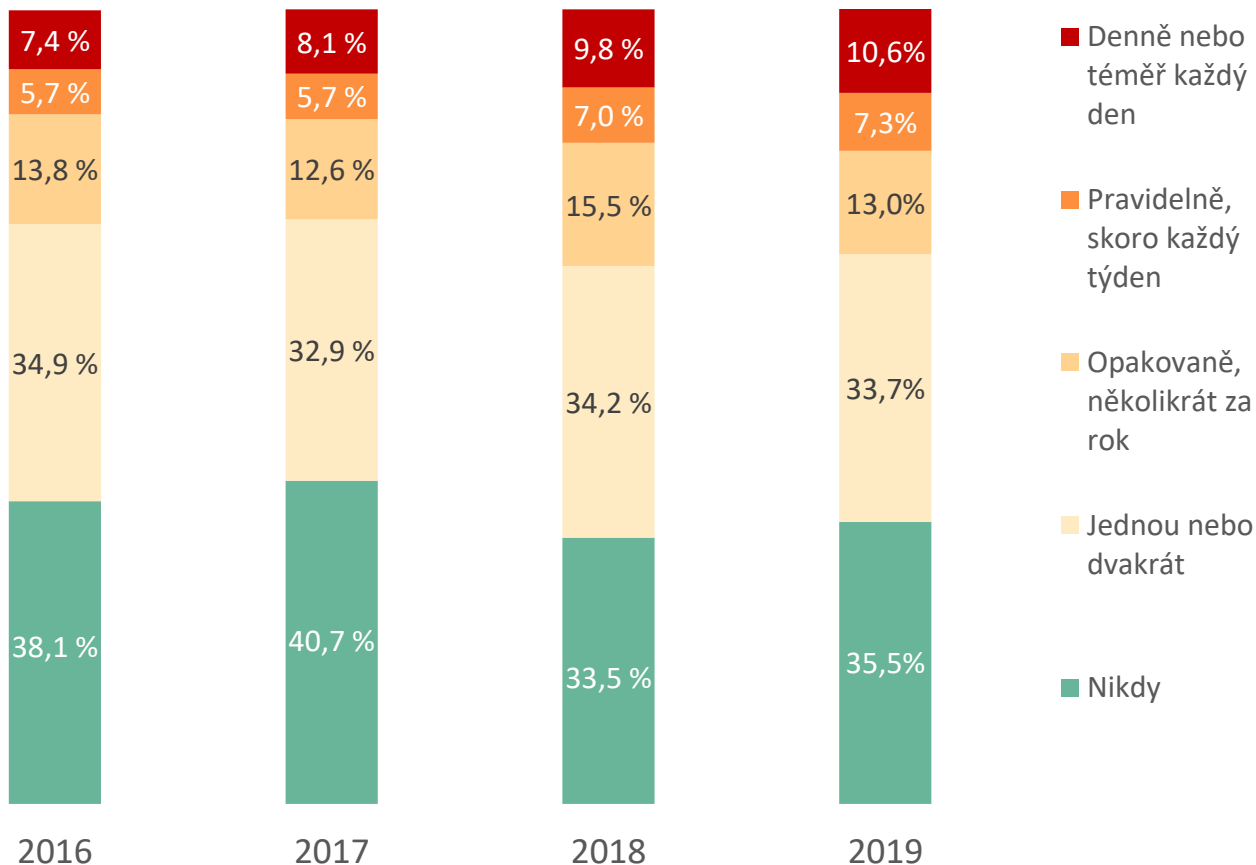

Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a slovně napaden/a spolužákem či spolužačkou:

Zkušenost s tím, že by byla slovně napadena spolužákem či spolužačkou, má většina žáků. Podíl ve sledovaných letech kolísá v rozmezí od 66,5 % (v roce 2018) do 59,3 % (v roce 2017).

Od roku 2016 roste výskyt případů, kdy se s takovým jednáním setkávají žáci pravidelně, skoro každý týden nebo téměř denně. V roce 2016 šlo o 13 % žáků, v roce 2019 mělo takovou zkušenost již téměř 18 % žáků.

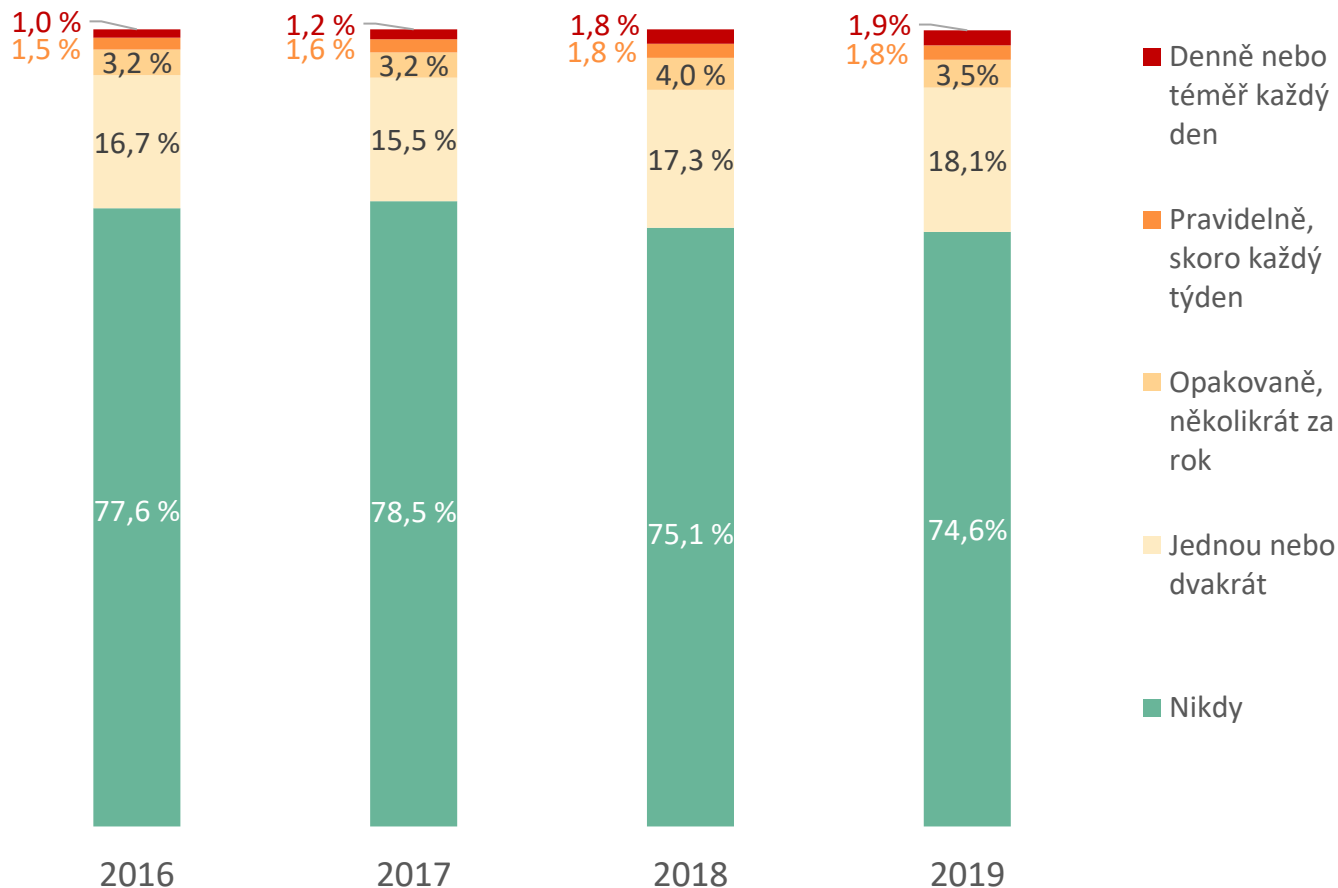
Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a fyzicky napaden/a spolužákem či spolužačkou:

Zkušenost s fyzickým napadením ze strany spolužáka či spolužačky má přibližně čtvrtina žáků. Počet žáků, kteří se s fyzickým napadením alespoň jednou setkají, ve sledovaném období mírně roste.

V roce 2019 se 74,6 % žáků s fyzickým napadením ze strany spolužáků nesetkalo nikdy, 18,1 % jednou nebo dvakrát a 7,2 % pravidelně.

V letech 2016 až 2018 se s pravidelným napadáním ze strany spolužáků setkávalo v rozmezí 5,7 % (2016) až 7,6 % žáků (2018).

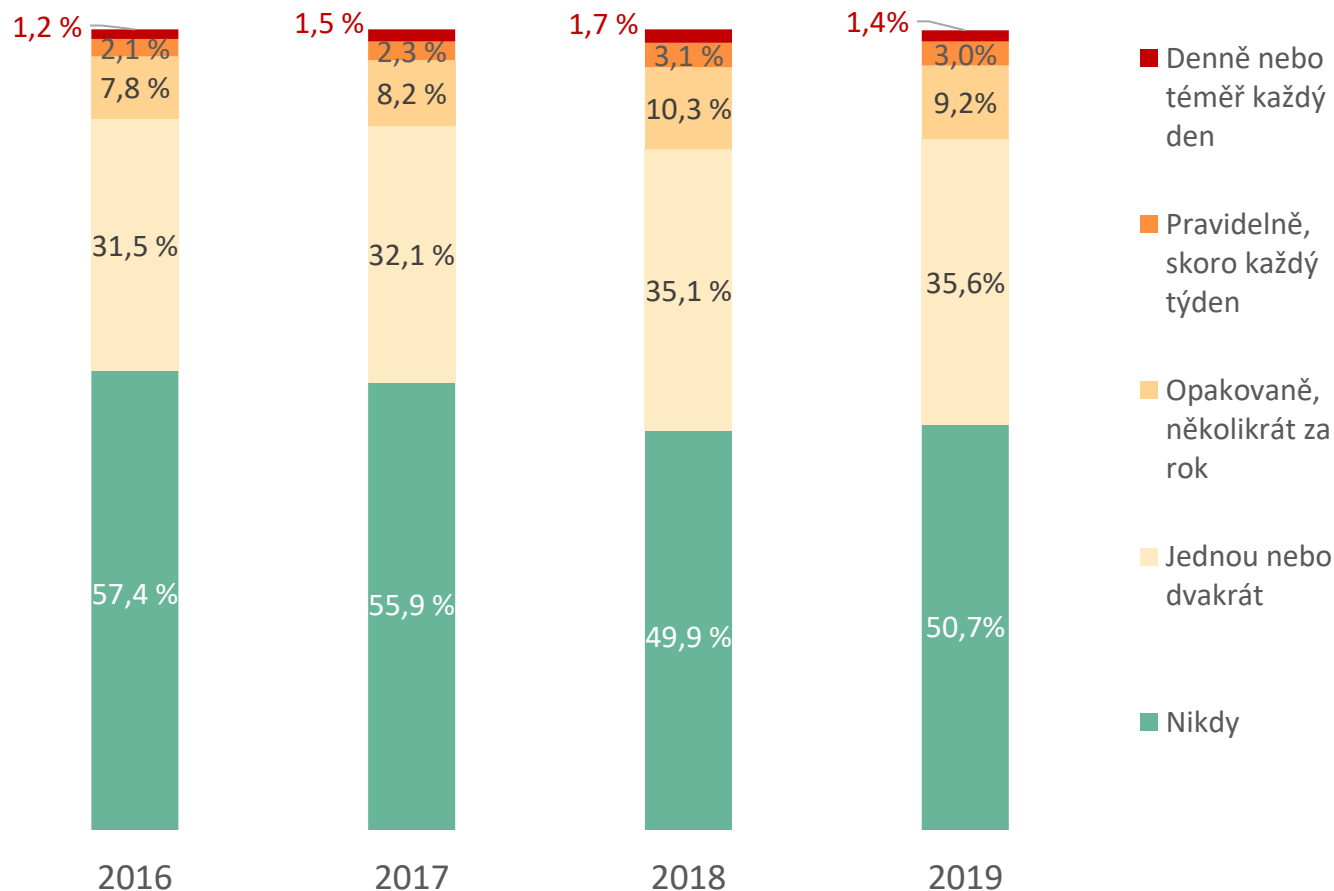

Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a ponížen/a, zesměšněn/a učitelem/učitelkou:

Názor, že byla v uplynulém roce ponížena či zesměšněna učitelem či učitelkou, vyjádřila v roce 2019 přibližně polovina žáků, konkrétně 49,3 %.

Celkem 13,6 % žáků v tomto roce odpovědělo, že se s ponížením či zesměšněním setkali opakovaně. V předchozích letech se toto vyjádření vyskytovalo v rozmezí od 11,1 % (v roce 2016) do 15,1 % (v roce 2018).

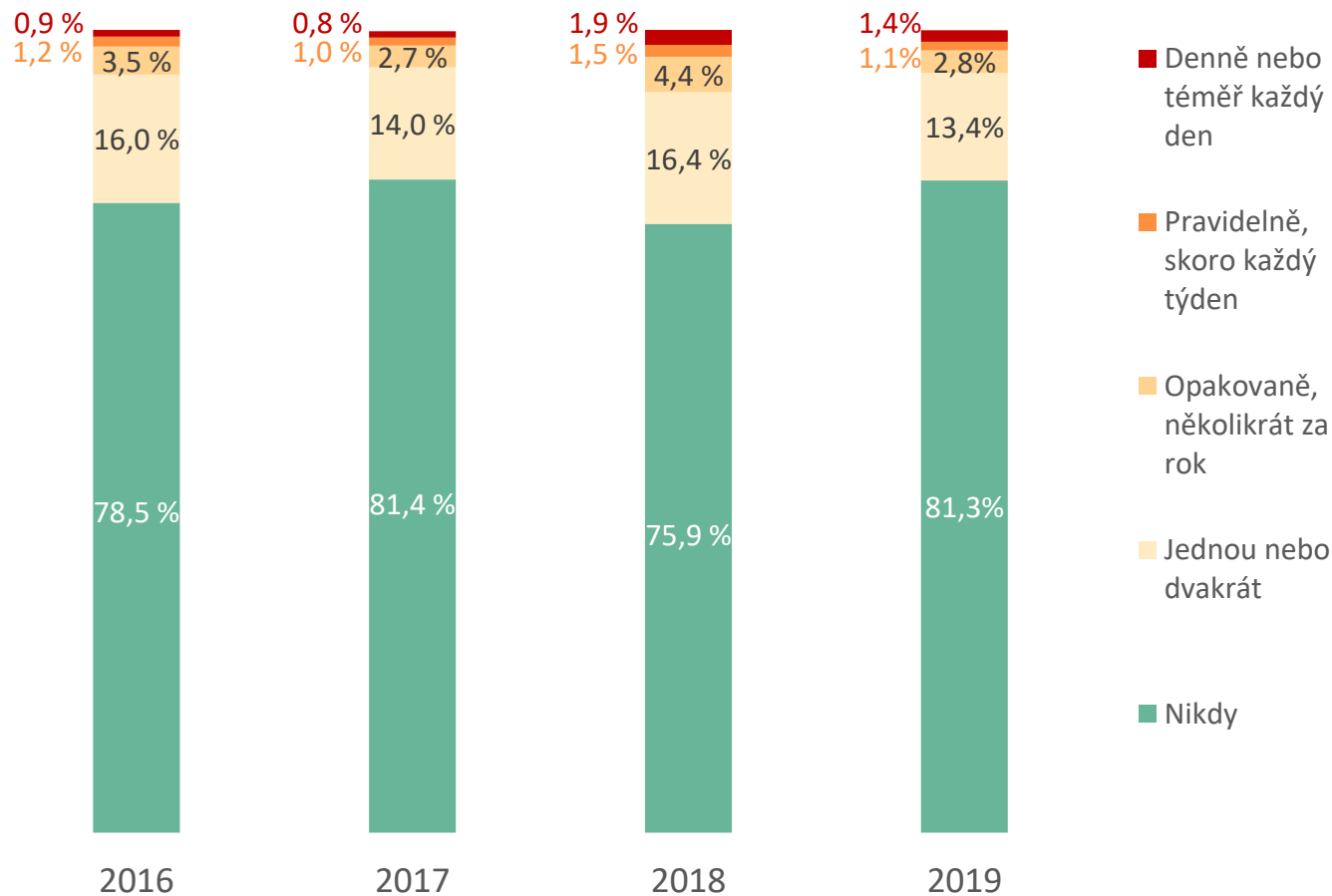

Zkušenost s nežádoucím chováním

Byl/a sprostý/á k učiteli nebo učitelce:

V roce 2019 se k tomu „být sprostý“ k učiteli či učitelce přiznalo 18,7 % žáků, z nich 13,4 % pouze jednou nebo dvakrát.

Pravidelné sprosté chování vůči učiteli uvádělo v roce 2019 2,5 % žáků oproti 2,1 % v roce 2016, 1,8 % v roce 2017 a 2,4 % v roce 2018.

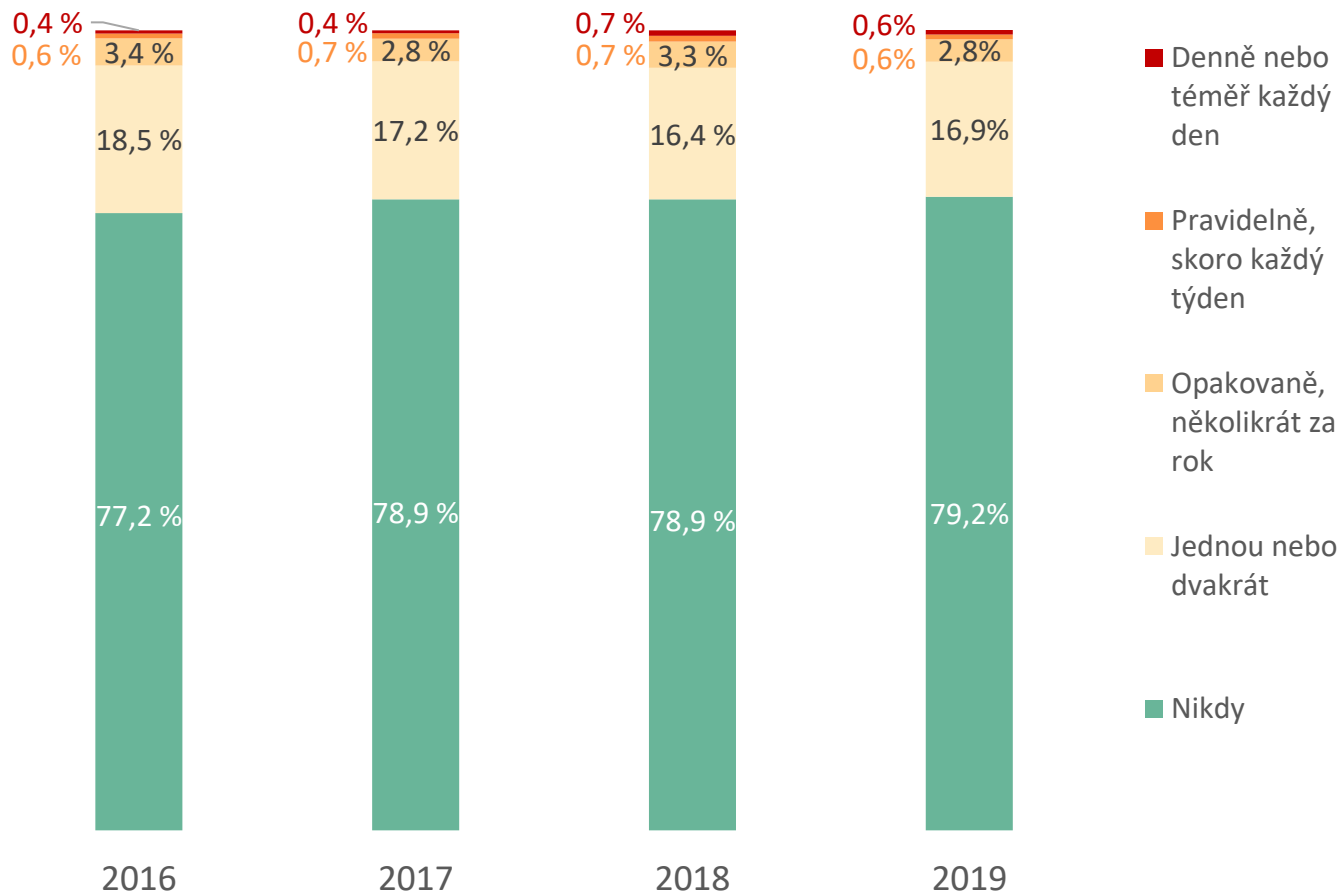

Zkušenost s nežádoucím chováním

Ničil/a cizí majetek:

V průběhu sledovaných let mírně stoupá počet dětí, které na otázku zaměřenou na ničení cizího majetku za poslední rok odpověděly, že cizí majetek nikdy neničily. V roce 2019 to bylo 79,2 %, v předchozích letech hodnota stoupala od 77,2 % (v roce 2016) přes 78,9 % (v letech 2017 a 2018).

Opakované ničení cizího majetku přiznalo 4,4 % žáků v roce 2016, 3,9 % v roce 2017, 4,7 % v roce 2018 a 4 % v roce 2019.

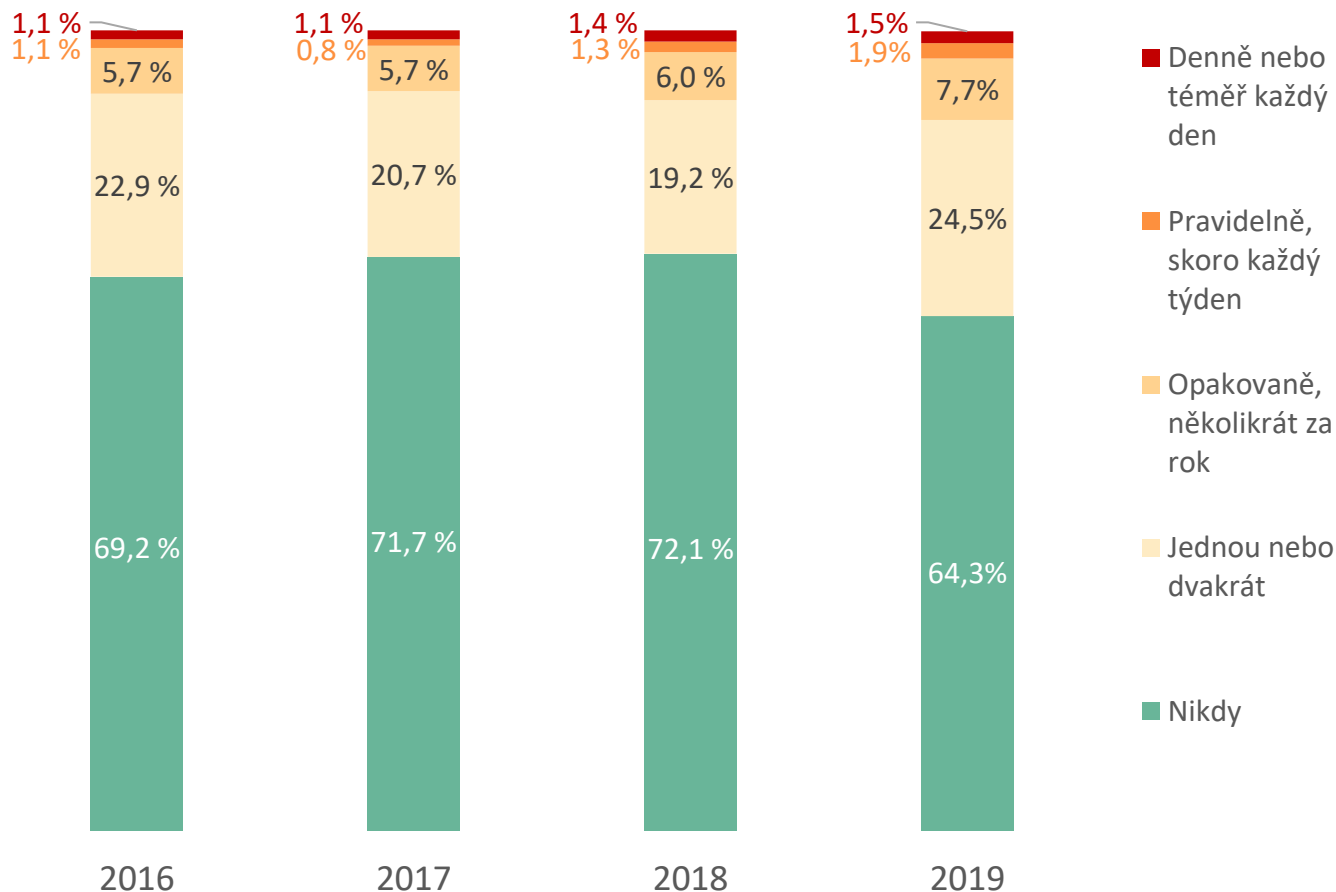
Zkušenost s nežádoucím chováním

Na internetu tě někdo pomluvil, nadával ti, ubližoval:

Napadení na internetu není v dotazníku blíže definováno a necháváme tak na zvážení každého respondenta, co považuje za napadení.

V letech 2016 až 2018 došlo k poklesu počtu žáků, kteří uvádí, že se s napadením na internetu setkali. V roce 2016 se s napadáním setkalo 30,8 % žáků, v roce 2017 28,3 % a v roce 2018 27,9 % žáků. V roce 2019 ale došlo ke zvýšení a s napadením na internetu se potkalo více než 35 % žáků.

S pravidelným napadáním téměř každý den a/nebo skoro každý týden se v roce 2019 setkávalo 3,4 % žáků, což je nejvíc za sledované období.

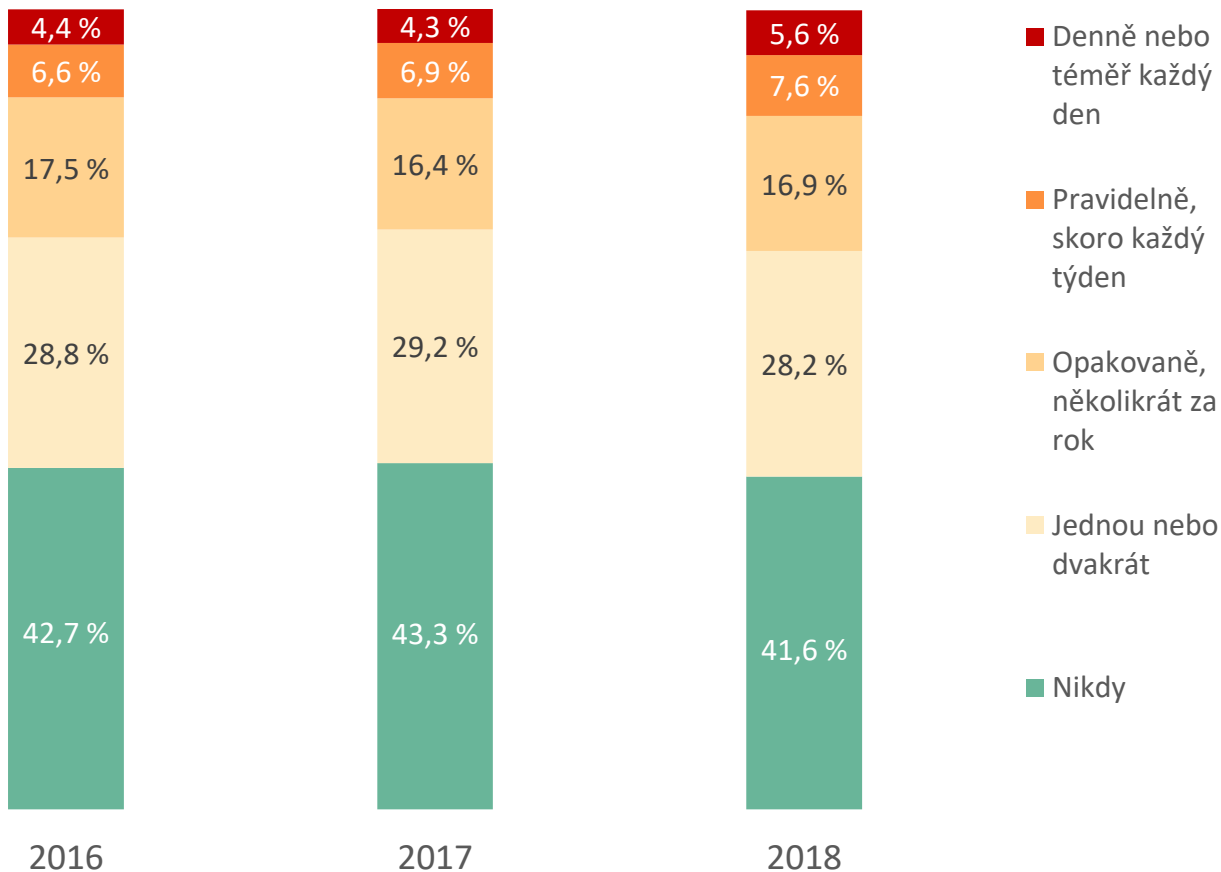

Zkušenost s nežádoucím chováním (2016–2018)

Kvůli času strávenému na internetu nebo hraním her měl/a nějaký problém:

Problémy kvůli nadměrnému času strávenému na internetu nebo hraním počítačových a mobilních her mělo alespoň 1x za rok za sledované období průměrně více než 57 % žáků.

Počet žáků, kteří sami přiznávají problém kvůli času strávenému na internetu nebo hraním her, byl nejvyšší v roce 2018. V nejrizikovější kategorii téměř každý den a skoro každý týden bylo 13,2 % žáků, jednou, dvakrát či několikrát za rok mělo tuto zkušenost 45,1 % žáků. Pouze 41,6 % žáků nezaznamenalo tento problém.

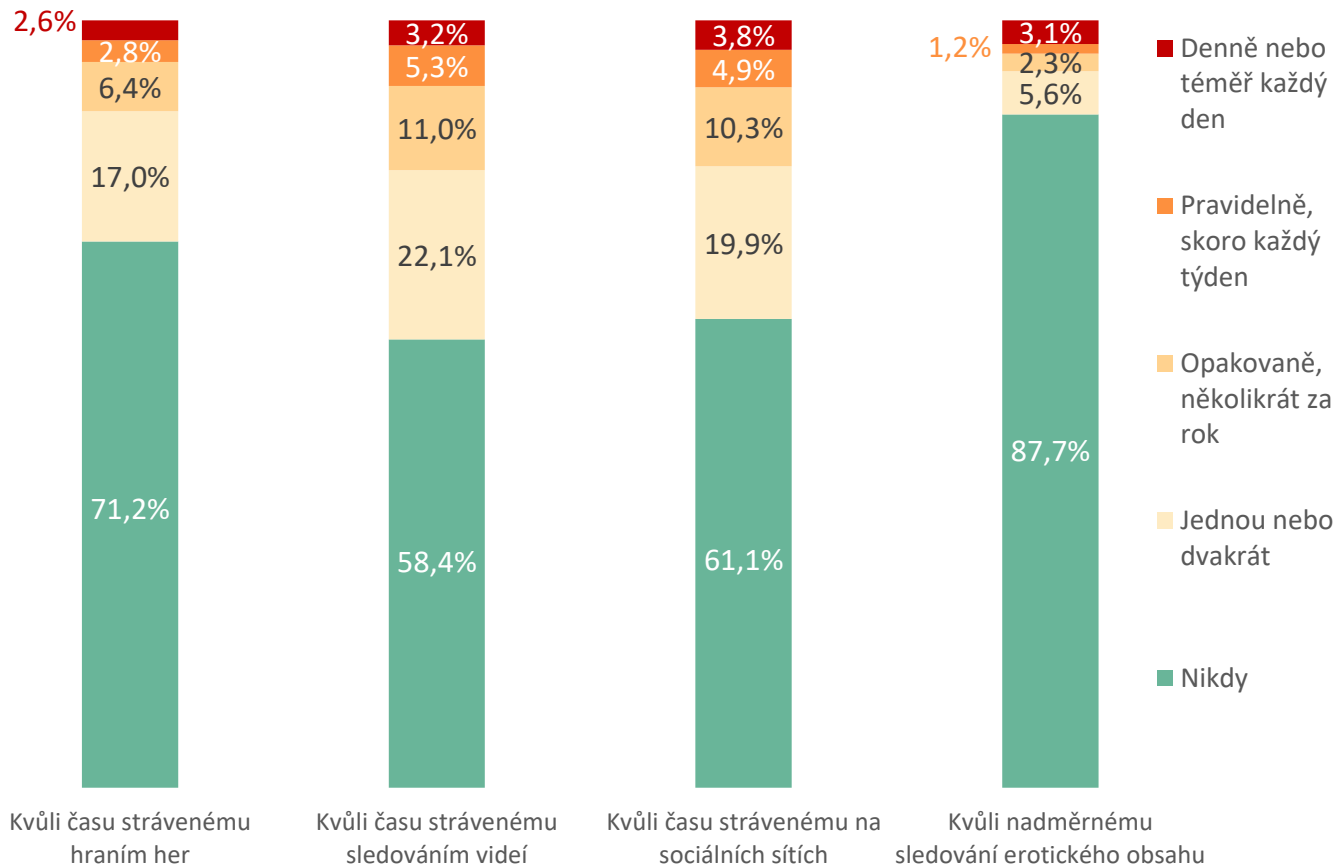

Zkušenost s nežádoucím chováním (2019)

Kvůli času strávenému danou aktivitou měl/a nějaký problém (nespal/a, vynechal/a důležité aktivity)

V roce 2019 byly sledovány činnosti, kvůli kterým měli žáci nějaký problém (např. nespali, vynechali důležité aktivity atp.). Nejvíce dětí uvedlo, že nějaký problém mělo kvůli času strávenému sledováním videí (41,6 %) a času strávenému na sociálních sítích (38,9 %). Přibližně 8,7 % dětí uvedlo, že kvůli těmto aktivitám mají potíže téměř denně nebo pravidelně, skoro každý týden.

Čas strávený hraním her vedl k nějakému problému u 28,8 % dětí. 12,3 % dětí uvedlo, že mělo potíže kvůli nadměrnému sledování erotického obsahu.

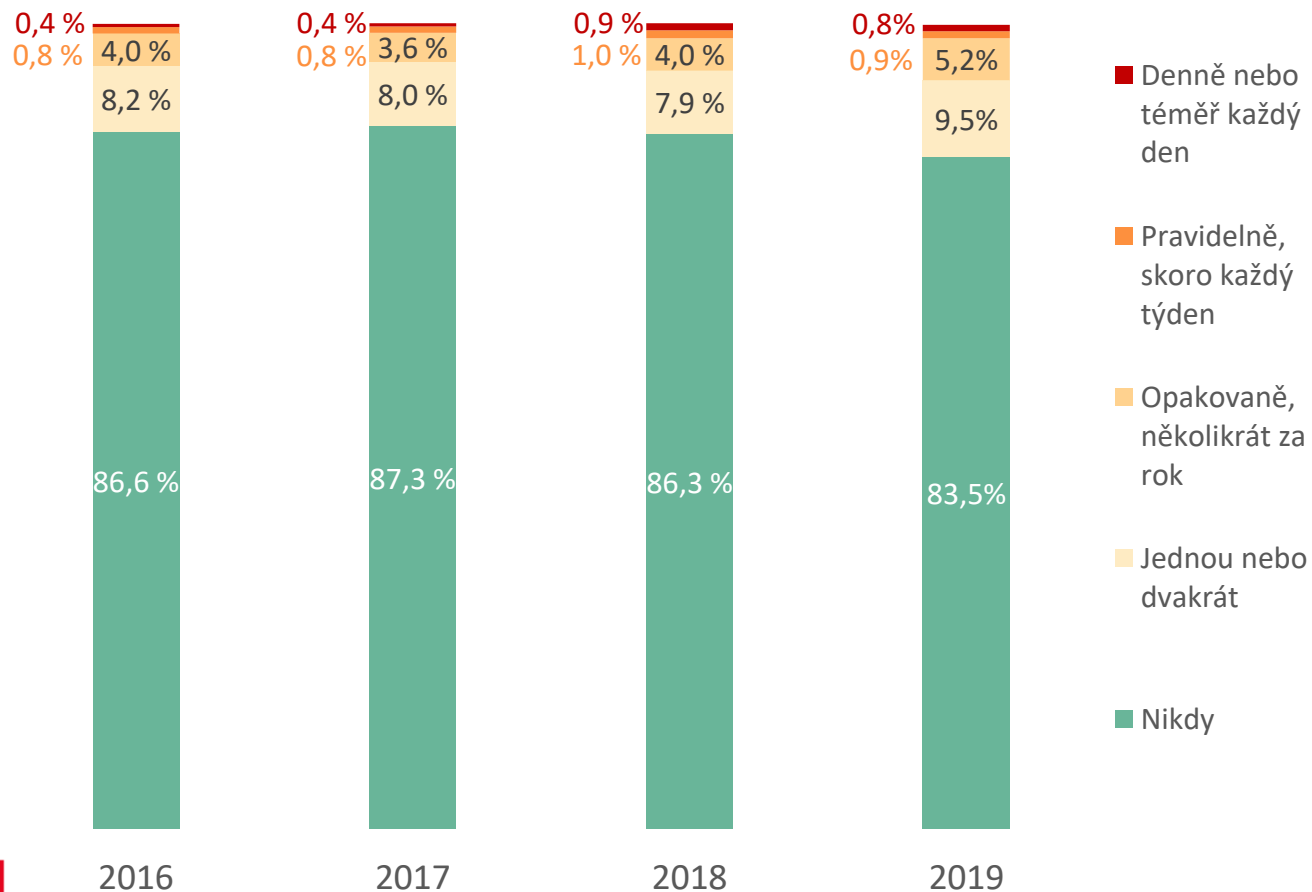

Zkušenost s nežádoucím chováním

Utratil/a na internetu více peněz, než si mohl/a dovolit:

Počty žáků, kteří pravidelně nebo téměř denně utratili na internetu více peněz, než si mohli dovolit, se ve sledovaném období mírně zvýšily. V roce 2016 a 2017 to uvedlo 1,2 % žáků. V roce 2018 to již bylo 1,9 % žáků. V roce 2019 pravidelně nebo téměř denně utrácelo 1,7 % žáků, ale až 5,2 % uvedlo, že takto utrací opakovaně, což je nejvíce za sledovaná období.

Podíl žáků, kteří utratí více peněz příležitostně, jen jednou či dvakrát za rok, byl v roce 2019 9,5 %, což je také nejvíce za sledovaná období.

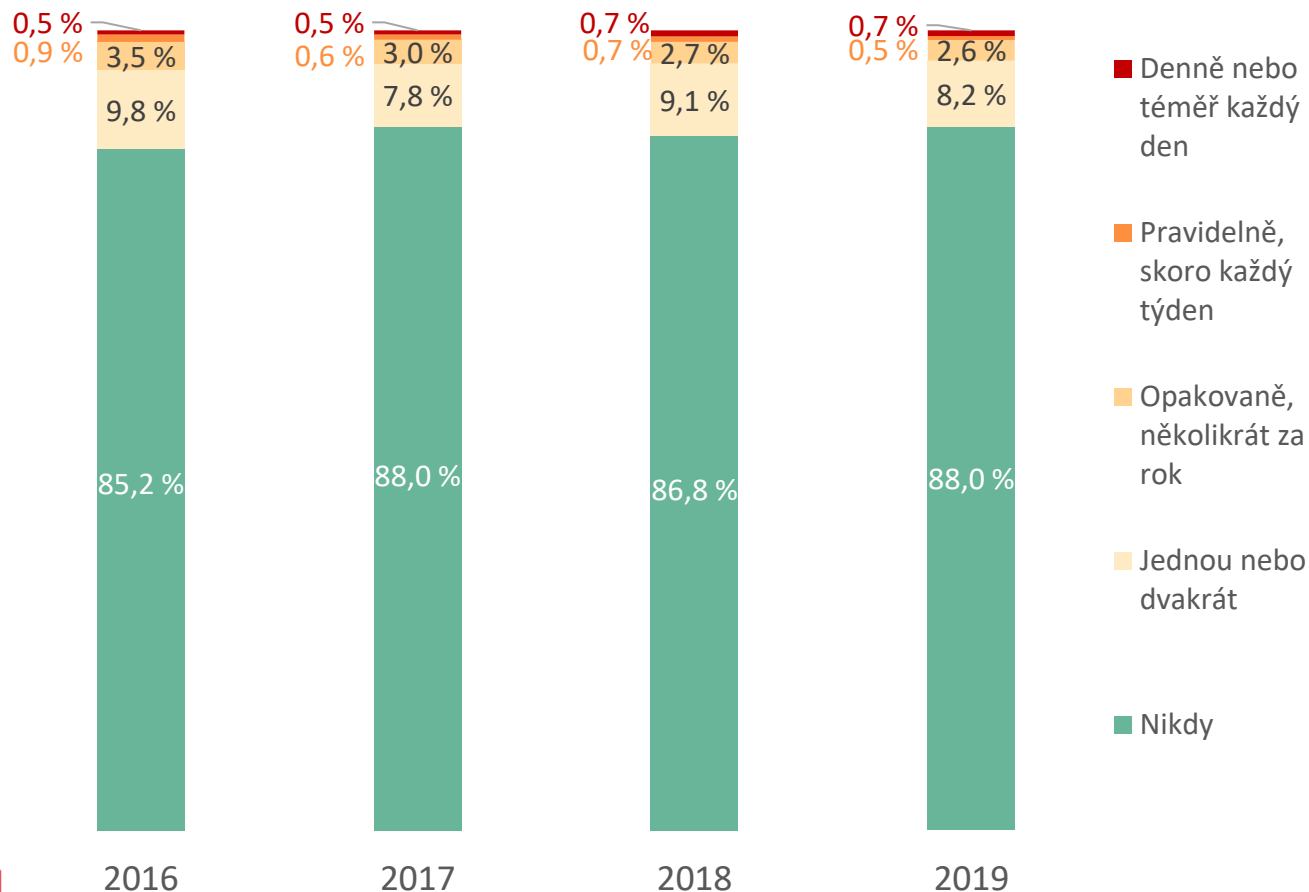
Zkušenost s nežádoucím chováním

Sázel/a peníze nebo hrál/a na automatech:

Gambling v podobě hraní (ne)výherních automatů a kurzového sázení je u žáků rozšířen poměrně málo.

Opakované, časté či pravidelné vsázení peněz nebo hraní automatů uvedlo 4,9 % žáků v roce 2016, 4,1 % v roce 2017 a 2018 a 3,8 % v roce 2019. Jde tedy o nepatrně klesající trend.

Dalších přibližně 9 % žáků (resp. v rozmezí od 7,8 % v roce 2017 do 9,8 % v roce 2016) uvedlo vsázení peněz nebo hraní automatů jednou či dvakrát za poslední rok. V roce 2019 šlo o 8,2 % žáků.

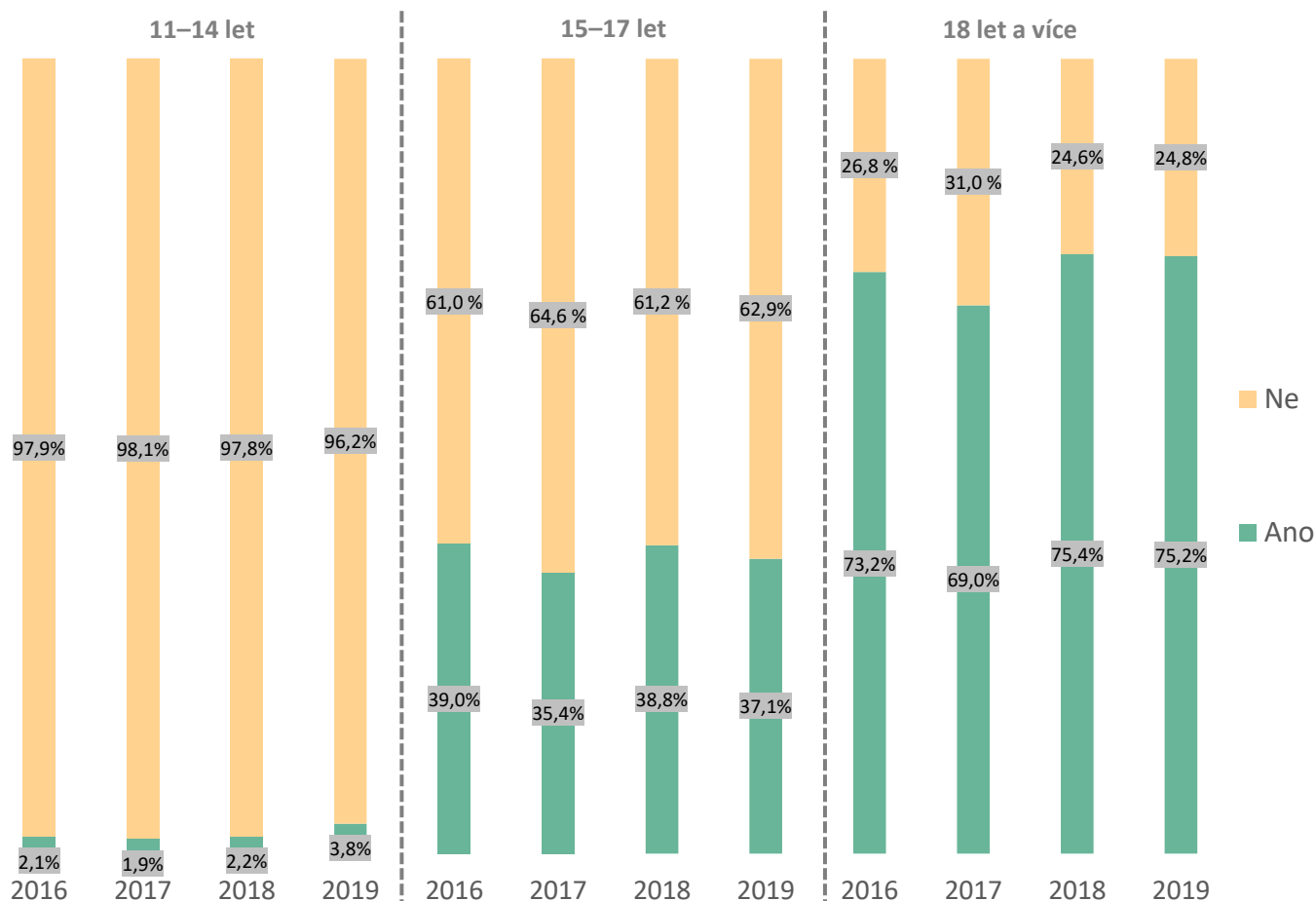
Pohlavní styk

Měl/a jsi v uplynulém roce pohlavní styk?

Zobrazené grafy jsou rozděleny na žáky podle věku – první čtyři grafy znázorňují vývoj v letech 2016 až 2019 pro věkovou skupinu 11 až 14 let včetně, další čtveřice grafů je pro věk 15 až 17 let včetně a zbylé čtyři grafy vpravo jsou pro věkovou skupinu 18 let a více.

Všechny varianty vykazují nejnižší hodnoty v roce 2017. Hodnoty jsou poměrně konzistentní, snad jen s výjimkou výkyvu u nejmladší skupiny za rok 2019. V roce 2019 uvedlo, že v uplynulém roce mělo pohlavní styk celkem 3,8 % žáků mladších 15 let, 37,1 % žáků ve věku 15 až 17 let a 75,2 % žáků starších 17 let.

Podle výzkumu „Sexuální chování v ČR“ autorů prof. PhDr. Petra Weisse, Ph.D. a doc. MUDr. Jaroslava Zvěřiny, CSc., je průměrný věk při první souloži mezi 17. a 18. rokem života.

Rizikový nechráněný pohlavní styk

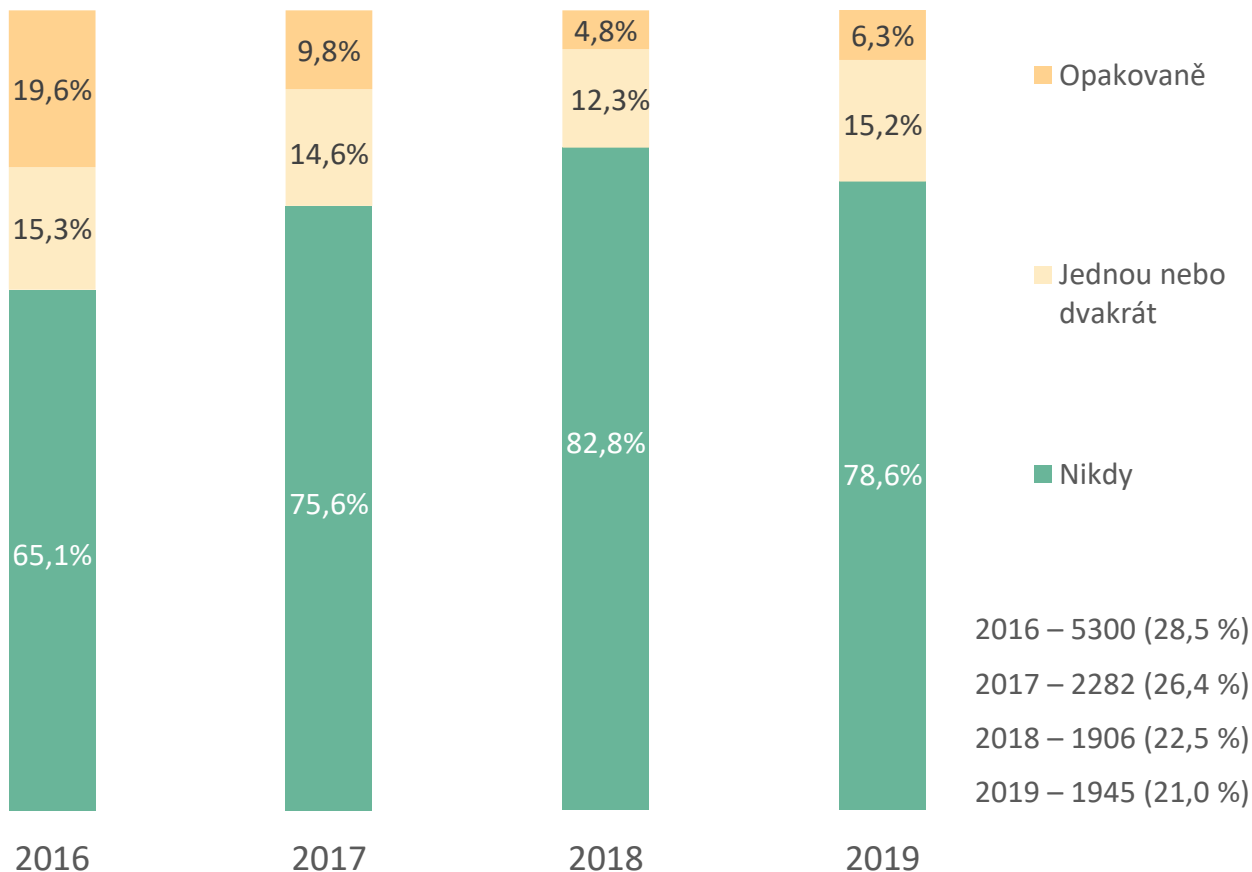
Pohlavní styk bez kondomu s někým, koho dobře neznal/a (pouze ti, co odpověděli):

Většina respondentů v šetření uvedla, že na otázku týkající se pohlavního styku nechce odpovídat, nebo neměli pohlavní styk v uplynulém roce.

Graf v pravé části zobrazuje pouze odpovědi těch žáků, kteří uvedli, že měli pohlavní styk.

V roce 2019 uvedlo 21,5 % žáků, že se jednalo o pohlavní styk bez kondomu s někým, koho dobře neznali. V letech 2016 až 2018 se tento podíl snižoval a rozpětí podílu bylo od 35 % (2016) do 17 % žáků.

Podle výzkumu „Sexuální chování v ČR“ autorů prof. PhDr. Petra Weisse, Ph.D. a doc. MUDr. Jaroslava Zvěřiny, CSc., bývá první pohlavní styk ve většině případů nechráněný.

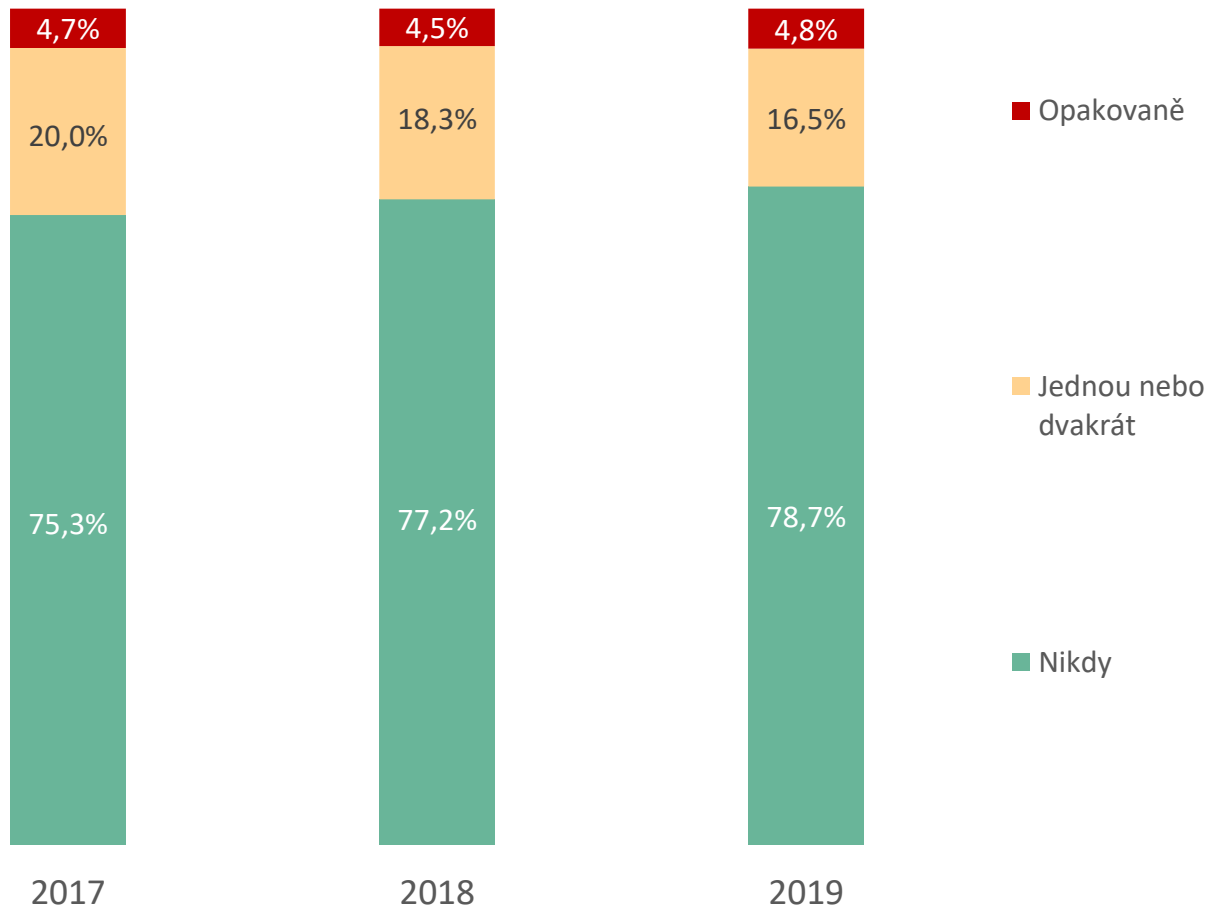
Rizikové chování na internetu

Šel/šla na schůzku s někým, s kým se seznámil/a na sociálních sítích:

Na otázku, jestli žáci šli v uplynulém roce na schůzku s někým, s kým se seznámili na sociálních sítích, odpovídali až od roku 2017.

V roce 2019 odpovědělo 4,8 % žáků, že ano, opakovaně, a 16,5 % žáků, že ano, jednou či dvakrát. 78,7 % žáků odpovědělo, že nikdy.

Oproti roku 2017 tak došlo k úbytku počtu žáků, kteří šli na schůzku s někým, s kým se seznámili na sociálních sítích a naopak přibývá dětí, které na takovou schůzku nešly.

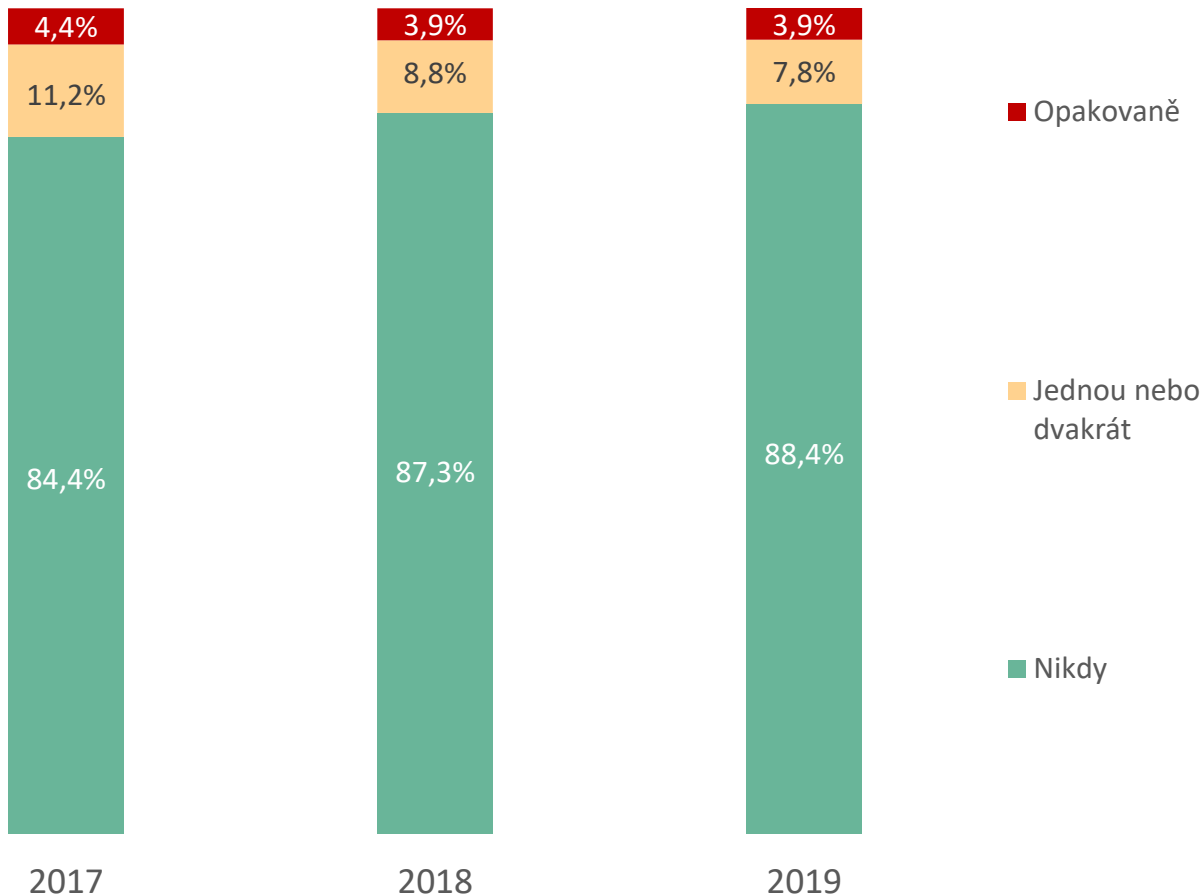
Rizikové chování na internetu

Posílal/a jsi někomu v uplynulém roce svoje fotky, videa či jiné materiály se sexuálním obsahem:

Na otázku, jestli posílali žáci v uplynulém roce někomu své fotky, videa či jiné materiály se sexuálním obsahem, bylo odpovídáno až od roku 2017.

Za sledované roky se zvyšuje podíl žáků, kteří uvádějí, že v uplynulém roce toto chování nedělali. V roce 2017 to bylo 84,4 % žáků, v roce 2019 88,4 % žáků.

Zároveň se mírně snižuje podíl žáků, kteří intimní materiály sdíleli. V roce 2017 takový obsah odesílalo 15,6 % žáků, v roce 2019 to bylo 11,7 % žáků.

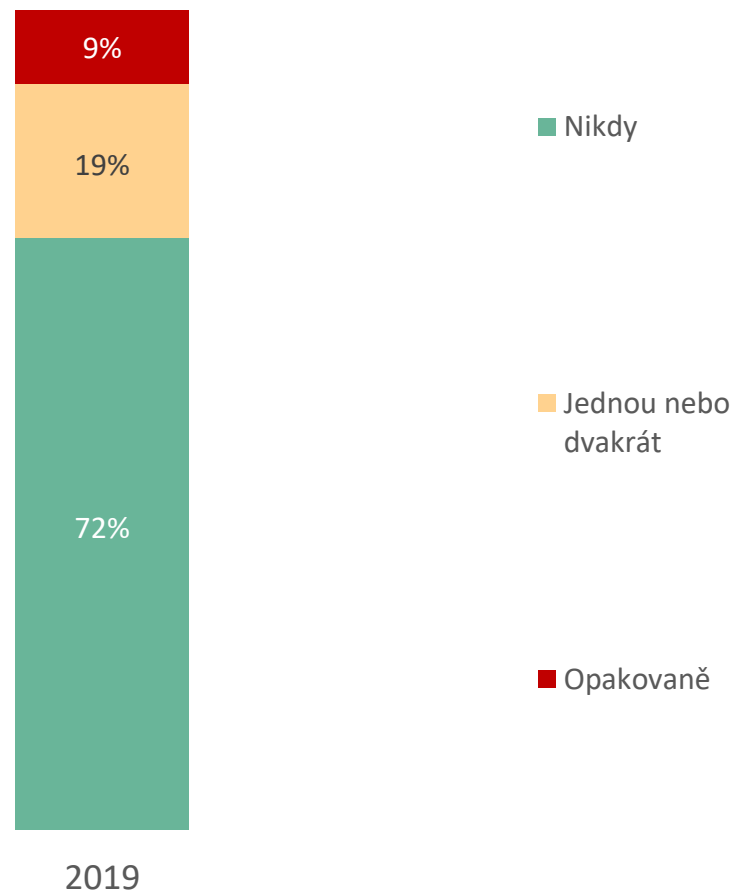

Rizikové chování na internetu

Kontaktoval Tě za uplynulý rok na internetu někdo cizí s erotickou nabídkou? (nevyžádaným chatováním o sexu, nabídkou peněz za tvoje intimní fotografie atd.)

Na otázku, zda žáky v uplynulém roce někdo cizí kontaktoval s erotickou nabídkou, odpovědělo 72 % žáků, že ne. 19 % žáků se to týkalo v uplynulém roce jednou či dvakrát a 9 % žáků dostalo tuto nabídku opakovaně.

Tato otázka byla sledována v roce 2019 poprvé, není tedy možné data porovnat s předchozími roky.

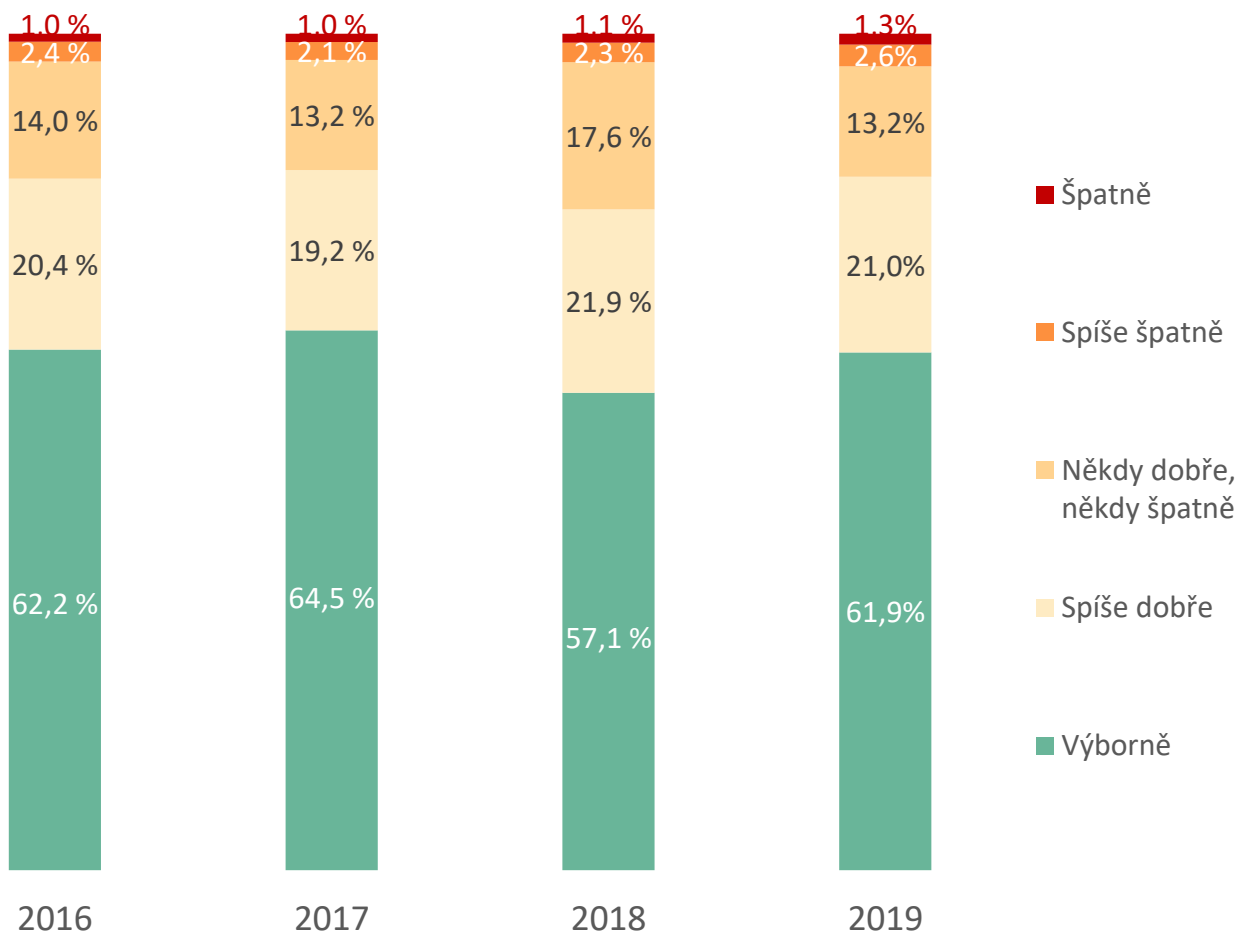

Jak se cítí doma

Jak se cítí doma:

Ve sledovaném období nejsou v ukazateli, jak se žáci cítí doma, signifikantní rozdíly.

V roce 2016 se výborně a spíše dobře cítilo 82,6 %, zatímco špatně a spíše špatně 3,4 %. V roce 2019 se výborně a spíše dobře cítilo 82,9 %, zatímco špatně a spíše špatně 3,9 %.

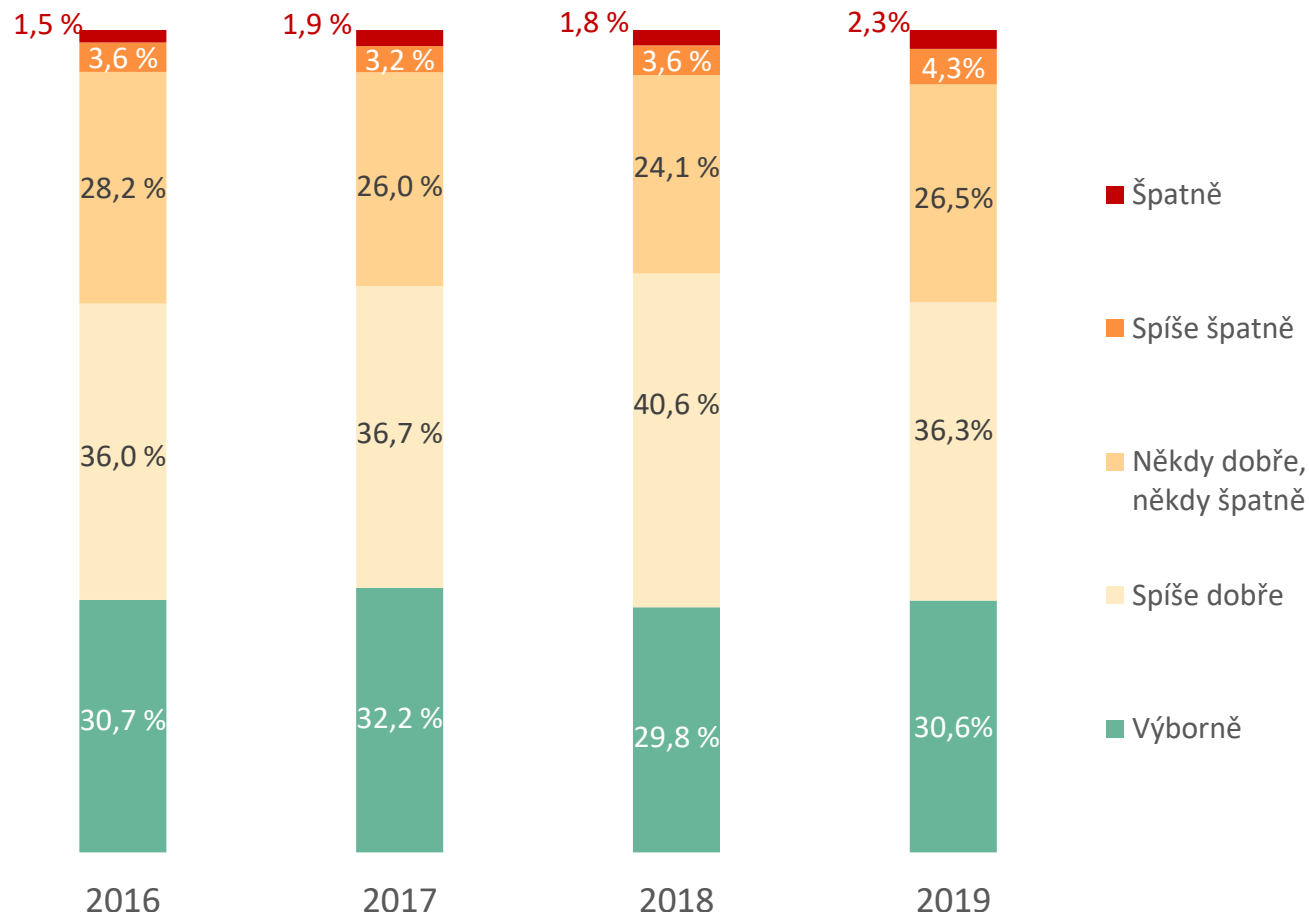

Jak se cítí ve škole

Jak se cítí ve třídě mezi spolužáky:

Ve sledovaném období nejsou v ukazateli, jak se žáci cítí ve třídě mezi spolužáky, signifikantní rozdíly.

V roce 2016 se výborně a spíše dobře cítilo 66,7 % žáků, zatímco špatně a spíše špatně 5,1 % z nich. V roce 2019 se výborně a spíše dobře cítilo 66,9 %, zatímco špatně a spíše špatně 6,6 % žáků. Tento podíl ve sledovaném období postupně mírně roste.

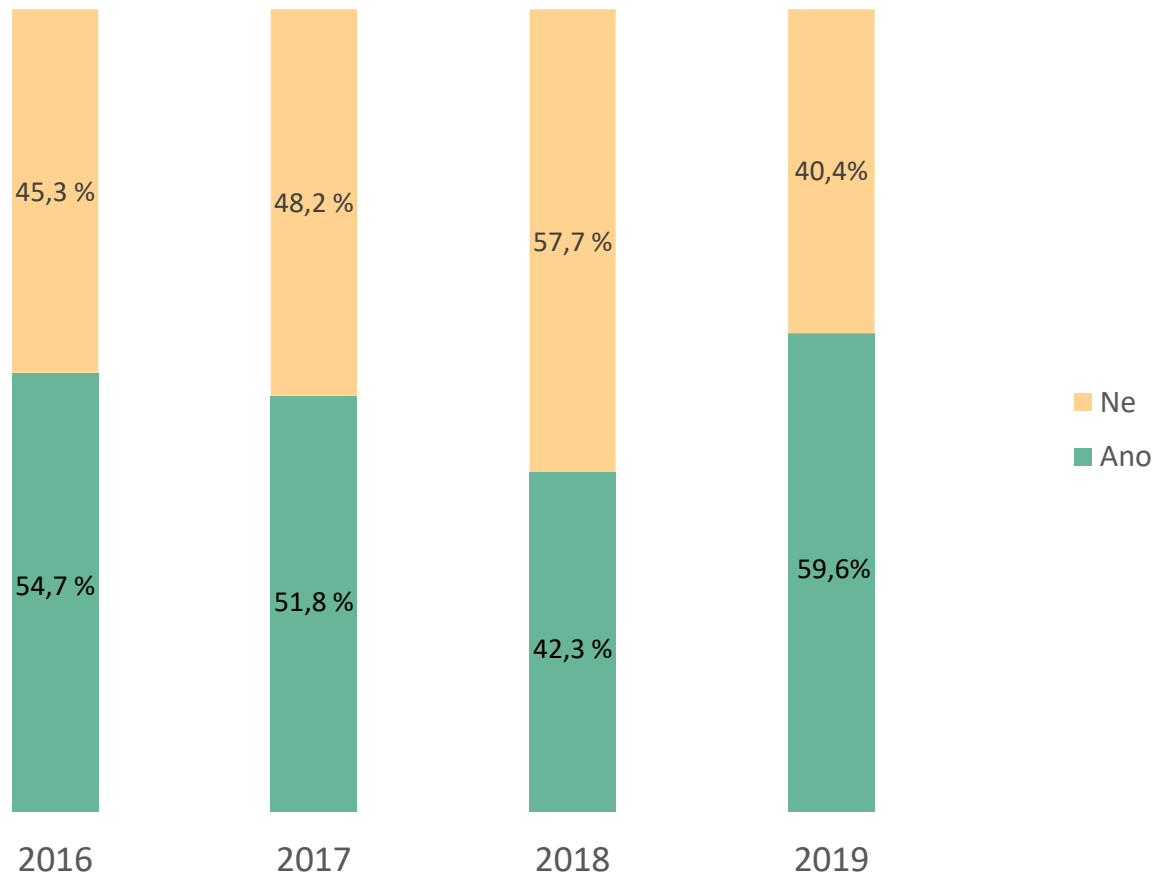

Důvěra k pedagogům

Má ve škole někoho dospělého, komu by se svěřil/a s problémem:

V prvních třech sledovaných letech klesal počet žáků, kteří uvedli, že mají ve škole někoho dospělého, komu by se svěřili se svým problémem. V roce 2019 ale tento podíl opět stoupl a dostal se výše než v prvním sledovaném roce.

Zatímco v roce 2016 takovou možnost uvedlo 54,7 % respondentů, v roce 2018 už jen 42,3 %. V roce 2019 ale 59,6 % žáků uvedlo, že ve škole má někoho dospělého, komu je možné se svěřit s problémem.

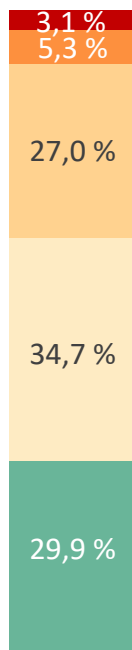
Duševní zdraví – spokojenost a obavy

V roce 2019 byly prvně zadávány také otázky týkající se duševního zdraví.

Většina dětí je se svým životem spokojena výborně nebo spíše dobře (64,6 % žáků), 8,4 % žáků ale uvádí, že se svým životem spokojeni nejsou (špatně nebo spíše špatně).

U dalších dvou sledovaných otázek je zastoupení odpovědí podobné. 12,3 % resp. 13,2 % žáků pravidelně nebo velmi často mívají nepříjemné pocity, obavy, co jim den přinese nebo se trápí, co si o nich ostatní myslí. 49,7 %, resp. 55,5 % dětí tyto myšlenky zpravidla nemívají (nikdy nebo výjimečně).

- Špatně
- Spíše špatně
- Někdy dobře, někdy špatně
- Spíše dobře
- Výborně

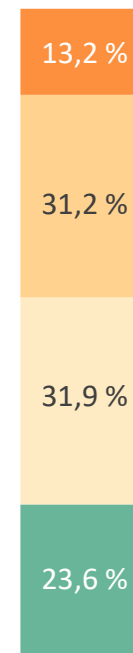

Jak se cítíš celkově spokojen/a se svým životem?

- Pravidelně, velmi často
- Občas
- Výjimečně
- Nikdy

Míváš nepříjemné obavy, co Ti den zase přinese?

Trápíš se tím, co si o Tobě ostatní myslí?

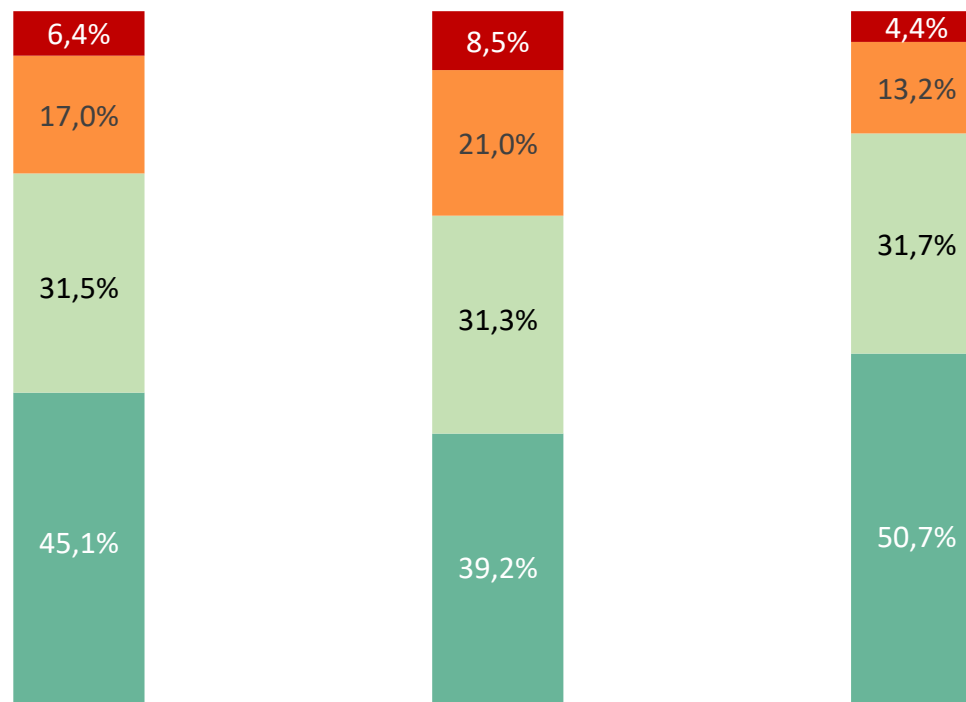
Duševní zdraví - poruchy příjmu potravy

- I. Bojíš se ztráty kontroly nad množstvím snědeného jídla?
- II. Prodělal/a jsi výrazné změny tělesné váhy za poslední 3 měsíce?
- III. Myslíš si, že jídlo ovládá tvůj život?

V roce 2019 byly v dotazníku položeny celkem 3 otázky týkající se oblasti poruch příjmu potravy. Za problematickou považujeme situaci žáků, kteří z na trojici otázek (viz výše) odpověděli dvakrát či třikrát ano.

Podíl dívek, které odpovědi kladně na dvě či tři otázky, je celkem 29,5 %, zatímco u chlapců se jedná o 17,6 %.

V průměru tak jako rizikový případ vychází 23,4 % žáků.

Celkem

Dívky

Chlapci

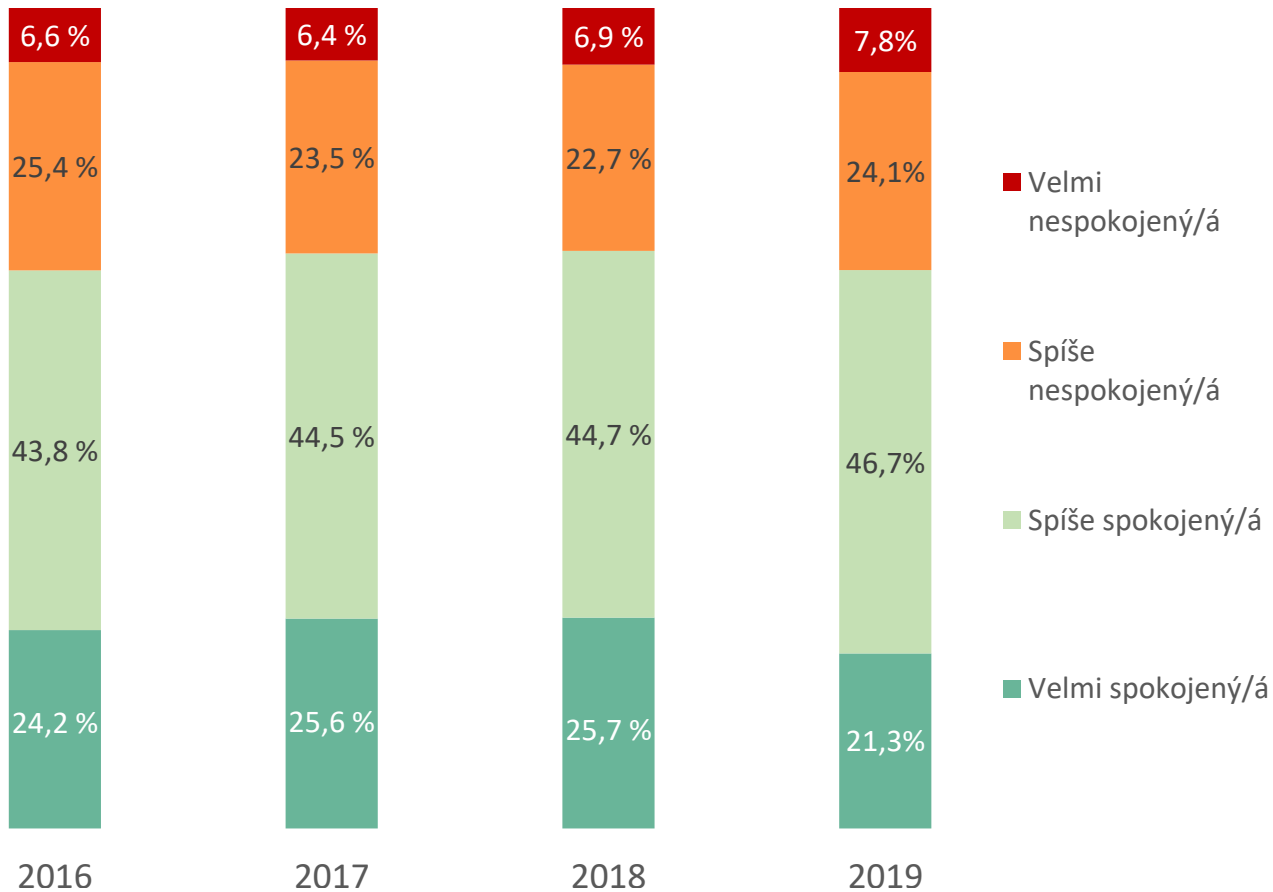
■ Žádný souhlas ■ Souhlas s jednou ■ Souhlas se dvěma ■ Souhlas se třemi

Duševní zdraví - spokojenost s váhou a postavou

Jsi spokojený/á se svou váhou a postavou?

Procenta žáků, kteří uvádějí, že jsou spíše spokojeni či velmi spokojeni se svou váhou a postavou, jsou v jednotlivých letech velmi podobná.

V roce 2019 mírně stoupl podíl žáků, kteří jsou se svou vahou spíše nespokojeni či velmi nespokojeni v porovnání s rokem 2018, a to na 31,9 % oproti 29,6 %, ale téměř totožná hodnota to byla v roce 2016, konkrétně 32 % žáků, z dlouhodobého pohledu tak nedochází k nárůstu ani poklesu.

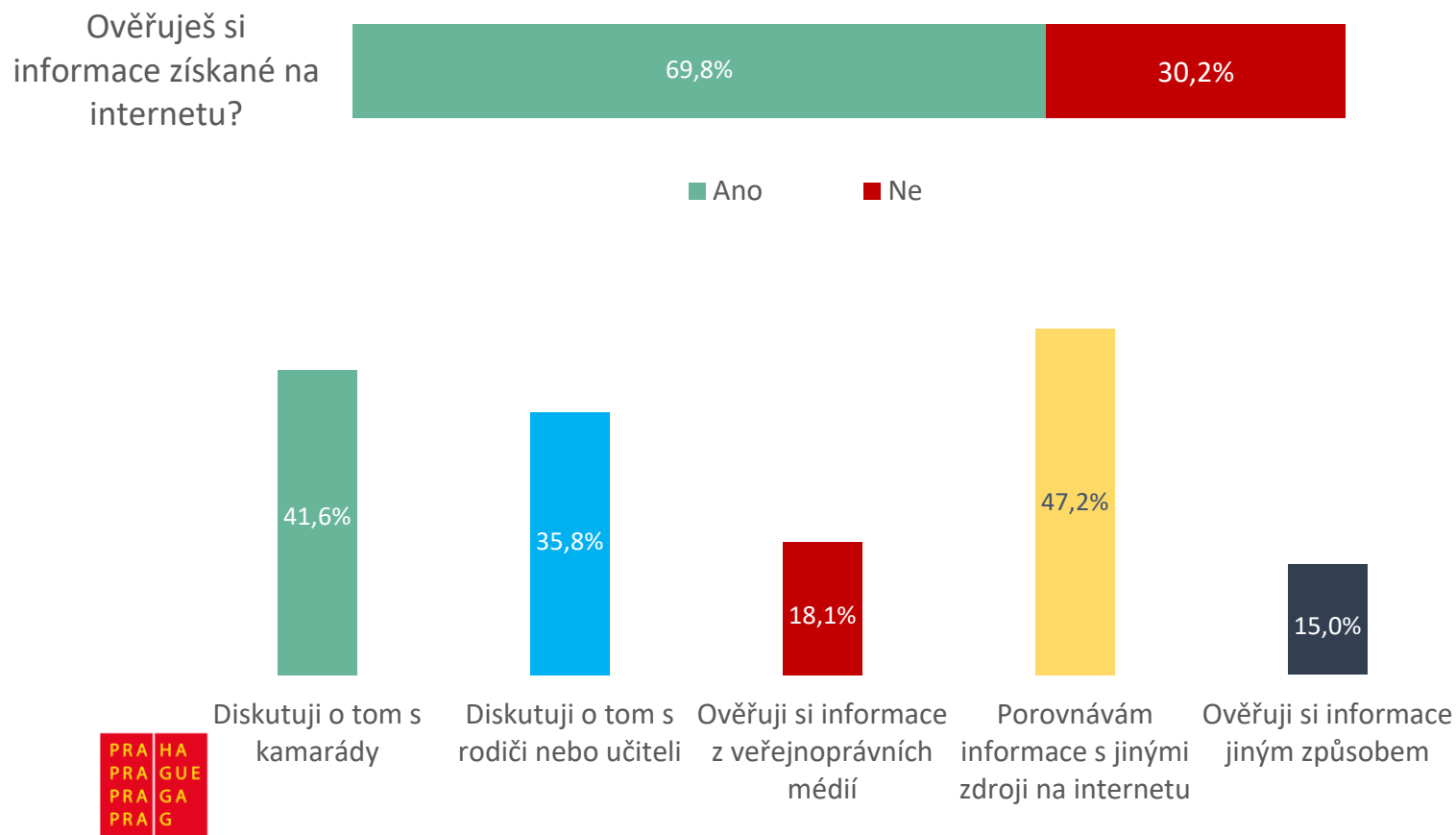

Informační gramotnost

Jak si ověřuješ informace získané na internetu? (n=9278)

V roce 2019 byla nově zařazena otázka sledující ověřování informací získaných na internetu.

Téměř 70 % žáků uvedlo, že si informace ověřují. Nejčastěji porovnávají informace s jinými zdroji na internetu (47,2 %) nebo diskutují s kamarády (41,6 %).

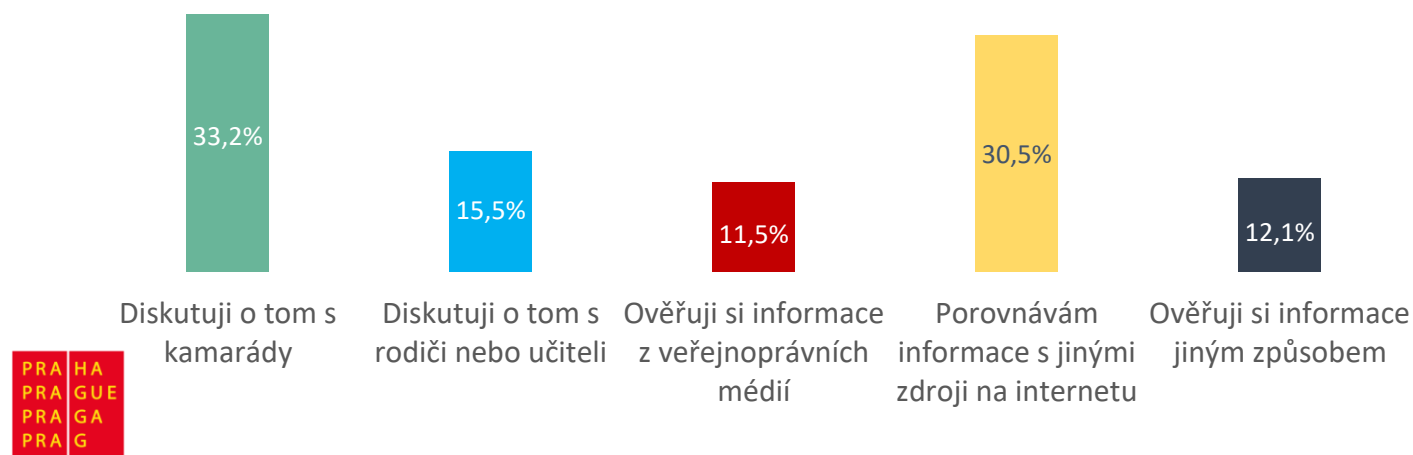
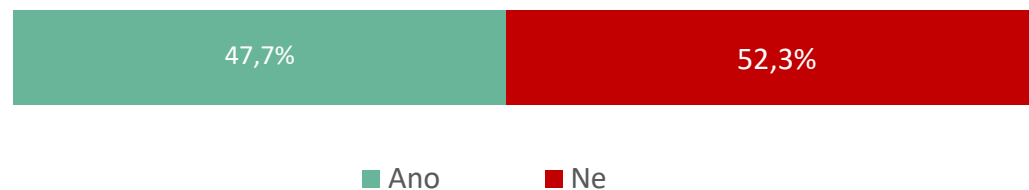
Informační gramotnost

Jak si ověřuješ informace prezentované na sociálních sítích (YouTube, Instagram, TikTok)? (n=9278)

V roce 2019 byla nově zařazena otázka sledující ověřování informací získaných ze sociálních sítí.

Informace si ověřuje necelá polovina žáků (47,7 %). Nejčastěji o nich žáci diskutují s kamarády (33,2 %) nebo je porovnávají s jinými zdroji na internetu (30,5 %).

Ověřuješ si informace prezentované na sociálních sítích (YouTube, Instagram, TikTok)?

Pomoc a informace

Aktuálně bych potřeboval/a pomoc nebo informace v těchto oblastech

žáci mohli zaškrtnout více možností z 11 nabídnutých variant (typy rizikového chování), plus mohli napsat vlastní odpovědi

Žáci nejvíce žádali o pomoc nebo informace k tématům finanční gramotnosti, závislosti na internetu, hrách a mobilních telefonech, a poruchám příjmu potravy.

Další častěji uváděná témata byla např. bezpečnost na internetu nebo informace týkající se bezpečnosti sexuálního styku.

Podpora a pomoc

V jaké další oblasti bys uvítal/a podporu a pomoc?

žáci mohli zaškrtnout více možností ze 7 nabídnutých variant (vztahové a emocionální), plus mohli napsat vlastní odpovědi

Žáci nejvíce žádali o podporu a pomoc se zvládáním stresu ze zkoušení a písemek, zvládáním učiva a plánováním a plněním školních úkolů.

Další častěji uváděné téma bylo např. vztahy se spolužáky, ale o pomoc a podporu v něm žádalo výrazně méně žáků, než u třech hlavních oblastí.

Kontakt na autory:

Bc. Roman Petrenko

roman.petrenko@csspraha.cz

Mgr. Miroslav Líbal

mirek.libal@gmail.com